

შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია“
„ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების სტრატეგია ენერჯეტიკის სფეროში“

დამტკიცებულია ორგანიზაციის სამეთვალყურეო საბჭოს

სხდომის 22/12/2022წ ოქმით N2

განახლდა 21/04/2026წ. ოქმით N3.

წარმოადგენს კორპორაციული მართვის შიდა სახელმძღვანელოს კარი III –ს

ქ. თბილისი

ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების სტრატეგია ენერგეტიკის სფეროში

კომპანიის ძირითადი საქმიანობების, ამ საქმიანობებთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების, გაწეული მომსახურების ან/და წარმოებული საქონლის კატეგორიების, ასევე იმ ძირითადი ბაზრების აღწერა, რომელზეც წარმოდგენილია კომპანია:

შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია“ მართავს კასკადურ ჰიდროელექტროსადგურებს. „კომპანია“ ჯამურად ფლობს 15.25 მგვტ დადგმული სიმძლავრის მქონე განახლებადი ენერჯის აქტივებს, რომელთა საშუალო ეფექტიანობა 49.4%+-ია. „კომპანიის“ აქტივები და მათი სიმძლავრეებია: 8 მგვტ „საშუალო ჰესი 1“, 5 მგვტ „საშუალო ჰესი 2-ისა“ და 2.25 მგვტ „საშუალო ჰესი“ ჰიდროელექტროსადგურები. საშუალო ჰესი 2 ოპერირებს 2019 წლის დეკემბრიდან, საშუალო ჰესი 1 ექსპლუატაციაში გაეშვა 2020-ის დეკემბერში, ხოლო საშუალო ჰესმა ოპერირება დაიწყო 2022 წლის დეკემბრის თვეში.

„კომპანია“ ძირითადად ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ადგილობრივ ბაზარზე და სახელმწიფოსთან გაფორმებული მემორანდუმის ფარგლებში ასევე აქვს უფლება მასივი-აგვისტოს პერიოდში განახორციელოს თავისუფალი არჩევანი და მოახდინოს ელექტროენერჯის ექსპორტი თურქეთში (თურქეთის საექსპორტო ხაზი ახალციხე-ბორჩხა გარანტირებული დაშვების უფლებით).

კომპანიას ყველა ელექტროსადგური, გარდა საშუალო ჰესისა, სარგებლობს „ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორთან“ („ესკო“, ს/ნ: 205170036) ჩამოყალიბებული გრძელვადიანი ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებით (“PPA”) (დამატებითი ინფორმაცია PPA-სთან დაკავშირებით იხილეთ ქვეთავში “ძირითადი ბაზრები”), რაც იწვევს დოლართან დაკავშირებულ ფულადი სახსრების პროგნოზირებად ნაკადებს, რადგან ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულებები ფიქსირდება აშშ დოლარში.

„კომპანიის“ აქტივების არსებული პორტფელი მოიცავს სამ ჰიდროელექტროსადგურს. ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია სადგურების შესახებ დეტალური ინფორმაცია:

- „საშუალო ჰესი 2“ – 5 მგვტ
- „საშუალო ჰესი 1“ – 8 მგვტ
- „საშუალო ჰესი“ - 2.25 მგვტ

„საშუალო ჰესი 2“ ოპერირებს 2019 წლის დეკემბრიდან, „საშუალო ჰესი 1“ ექსპლუატაციაში გაეშვა 2020-ის დეკემბერში, ხოლო „საშუალო ჰესმა“ ოპერირება დაიწყო 2022 წლის დეკემბერიდან.

ცხრილი : ჰიდროელექტროსადგურების ტექნიკური და კომერციული პარამეტრები

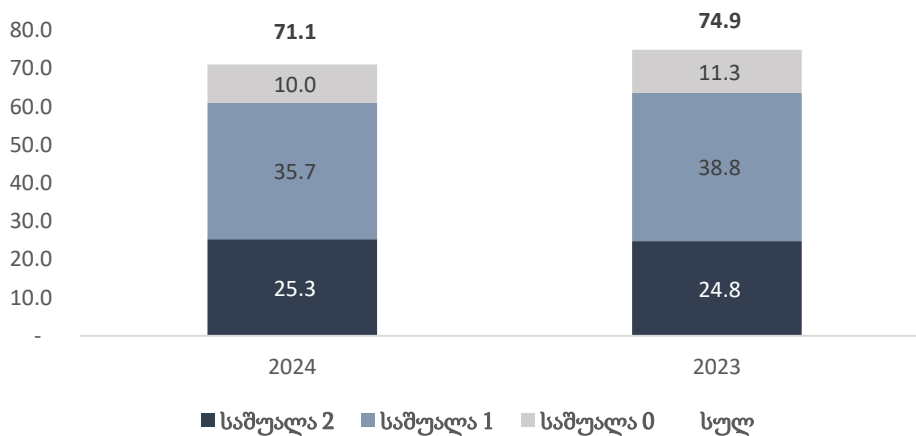
ელექტროსადგური	ადგილმდებარეობა	დადგმული სიმძლავრე, მგვტ	ობერირების დაწყების წელი	ეფექტიანობის მაჩვენებელი, %*	PPA ფასი, აშშ ცენტი/კვტსთ	PPA დაფარვა	PPA ვადის გასვლის თარიღი
საშუალა ჰესი 2	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	5	2019	52.2%	6 აშშ ცენტი/კვტსთ	8 თვე/10 წ.	01/10/2030
საშუალა ჰესი 1	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	8	2021	48.0%	6 აშშ ცენტი/კვტსთ	8 თვე/10 წ.	28/07/2031
საშუალა ჰესი	ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	2.25	2022	46.5%	N/A	N/A	N/A

ცხრილი : საშუალო წლიური ენერჯის გამომუშავება ელექტროსადგურების მიხედვით (P50, P75, P90; GWh)*

ელექტროსადგური	საშუალო წლიური გამომუშავება, (Gross, გვტ/სთ)		
	P50	P75	P90
საშუალა ჰესი 2	34.1	29.8	25.4
საშუალა ჰესი 1	22.2	20.2	17.1
საშუალა ჰესი	10.6	9.5	7.3

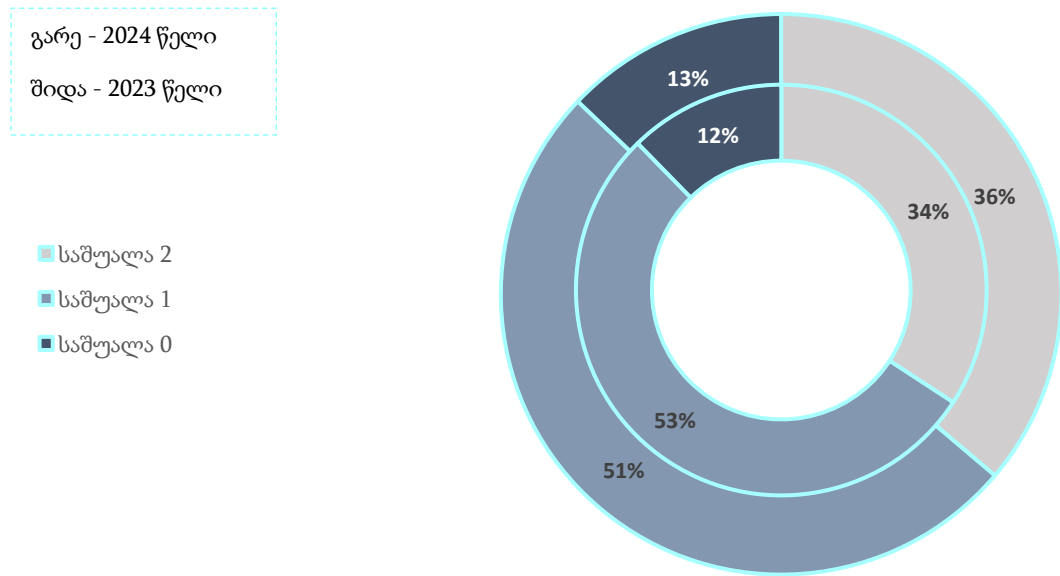
2024 წლის მდგომარეობით კომპანიამ ჯამურად დააგენერირა 71.1 გვტ/სთ ელექტროენერჯია, რომლის 50% დააგენერირა „საშუალა 1“-მა, 36% - „საშუალა 2“-მა ხოლო 14% - „საშუალა 0“ ჰესმა. წლიდან წლამდე ჯამური გენერირებული ელექტროენერჯია 5.2%-ით შემცირდა, რაც ჰესების მიხედვით შემდეგნაირად აიხსნება: „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული ელექტროენერჯია შემცირდა 8.0%-ით, „საშუალა 2“ – 2.2%-ით ხოლო „საშუალა 0“ ჰესის 11.3%-ით. შემცირება ძირითადად გამოწვეულია ჰიდრომეტეოროლოგიური პირობების გაუარესებით

გრაფიკი : ელექტროენერჯის გენერაცია ჰესების მიხედვით, გვტ/სთ

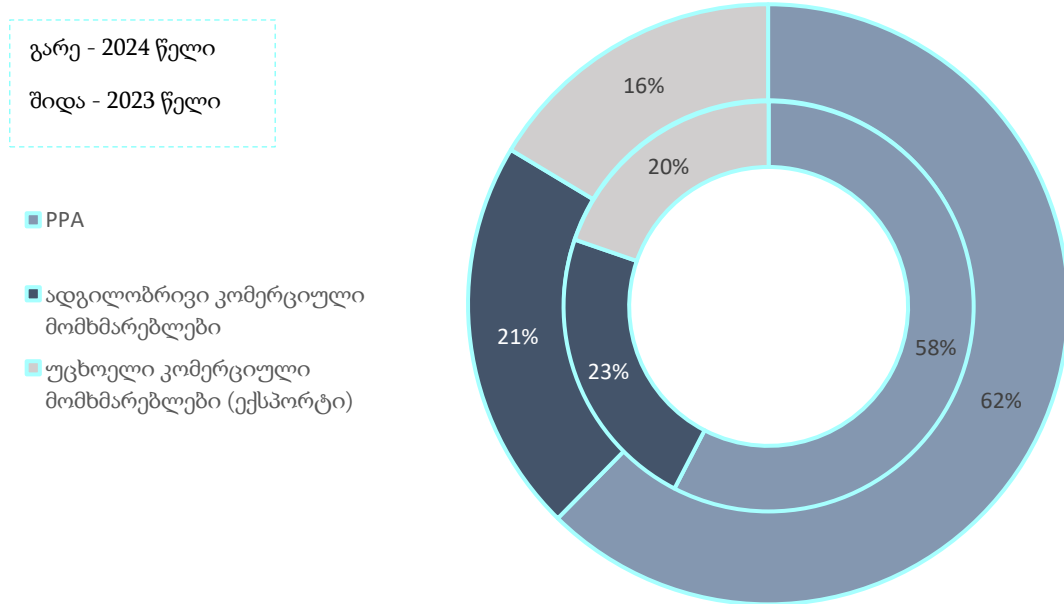
2024 წლის განმავლობაში კომპანიამ ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან დააგენერირა 10.9 მილიონი ლარის შემოსავალი, რომლის 51%-ს შეადგენს „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული შემოსავალი, 36%-ს - „საშუალა 2“-ის შემოსავალი ხოლო 13%-ს „საშუალა 0“ ჰესის მიერ გენერირებული შემოსავალი. წლიდან წლამდე ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები შემცირებულია 6.0%-ით, რაც ჰესების მიხედვით შემდეგნაირად აიხსნება: „საშუალა 1“ ჰესის გენერირებული შემოსავლები შემცირდა 10.4%-ით, „საშუალა 2“-ის 0.5%-ით ხოლო „საშუალა 0“ ჰესის - 1.9%-ით. დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ „საოპერაციო და ფინანსური მიმოხილვის“ ქვეთავში.

გრაფიკი : ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება ჰესების მიხედვით, %

2024 წლის განმავლობაში „კომპანიის“ ელექტროენერჯის რეალიზაციის 62% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 21% - ადგილობრივ მომხმარებლებზე ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან ხოლო 16% - ექსპორტიდან. აღნიშნული მაჩვენებლები 2023 წლისთვის შემდეგნაირად ნაწილდება - 58%, 23% და 20%, შესაბამისად. წლიდან წლამდე ექსპორტის წილის შემცირება ჯამურ შემოსავლებში გამოწვეულია როგორც ჯამში შემცირებული გენერაციით და შესაბამისად, ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერჯის მოცულობის კლებით - ისე შემცირებული საექსპორტო ფასით. 2024 წლის განმავლობაში ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერჯის მოცულობა შემცირებულია 15.7%-ით, ხოლო საშუალო საექსპორტო ფასი - 12.5%-ით (2024 წლის კომპანიის საშუალო საექსპორტო ფასი: 5.77 აშშ ცენტი, 2023 წლის: 6.60 აშშ ცენტი). საექსპორტო ფასის შემცირება ძირითადად განპირობებულია ელექტროენერჯის ფასის კლებით თურქეთში.

გრაფიკი: ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, %

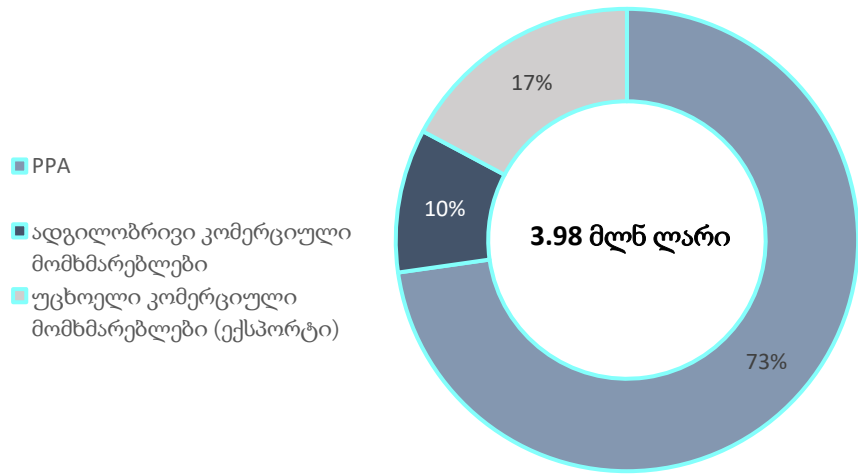

„საშუალა ჰესი 2“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი 2“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ - დადგმული სიმძლავრე 5 მეგავატია. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი 2“-ია აშენებული „კომპანიას“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა 2“ მიერთებულია ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგურთან, რომელიც ეკუთვნის „ენერგო-პრო ჯორჯიას“. ჰესზე სამშენებლო სამუშაოები შეასრულა შპს „მეტტამ“ და სს „საქენერგო რემონტმა“. ელექტროგადამცემ ინფრასტრუქტურაზე მუშაობდა სს „ელექტროქსელმშენი“. მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო მონიტორინგის ჯგუფი“ – EMG. ჰესის მშენებლობა დაიწყო 2018 წლის აპრილში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2019 წლის 24 დეკემბერს. ჰესს აქვს 2 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.4 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 25.3 გვტ/სთ ელექტროენერჯია და 3.98 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

კომპანიას „საშუალა ჰეს 2-ზე“ გაფორმებული აქვს ელექტროენერჯის შესყიდვის გარანტირებული ხელშეკრულება (“PPA”), რომლის შესაბამისად კომპანია ელექტროენერჯიას ყიდის ფიქსირებულ ფასში 6 ცენტი კვტ/სთ-ზე. „საშუალა ჰესი 2“ ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ორმხრივი ხელშეკრულებით მასივ-აგვისტოს პერიოდში ისეთ კომპანიებთან, როგორც არის შპს „თრედიდინგ სოლუმენს“, შპს „თბილისის ელექტრომომწოდებელი კომპანია“ და ექსპორტი - KMG ENERGY TICARET LTD. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა 2-მა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 36% დააგენერირა, საიდანაც 73% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 17% - ექსპორტიდან, 10% - ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლებიდან.

გრაფიკი: საშუალა 2 ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

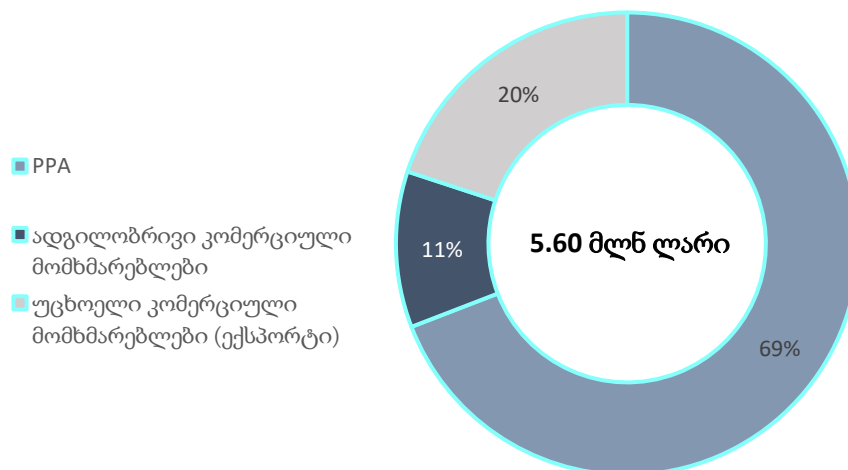

„საშუალა ჰესი 1“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი 1“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ, დადგმული სიმძლავრე - 8 მგვტ. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი 1“-ია აშენებული „კომპანიას“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა 1“ მიერთებულია „საშუალა 2“-ის ქვესადგურთან, რომელიც თავის მხრივ მიერთებულია ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგურთან, ხოლო აღნიშნული ქვესადგური ეკუთვნის „ენერგო-პრო ჯორჯიას“. ჰიდროელექტროსადგურის ბეტონის სამუშაოები ჩაატარა შპს „მეტტამ“, ელექტროგადამცემი ინფრასტრუქტურა კი სს „ელექტროქსელმშენმა“. მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო მონიტორინგის ჯგუფი“ – EMG. „საშუალა ჰესი 1“-ის მშენებლობა დაიწყო 2019 წლის სექტემბერში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2021 წლის 2 თებერვალს. ჰესს აქვს 2 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.3 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 35.7 გვტ/სთ ელექტროენერჯია და 5.60 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

კომპანიას „საშუალა ჰეს 1-ზე“ გაფორმებული აქვს გრძელვადიანი ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულება (“PPA”), რომლის მიხედვითაც კომპანია ელექტროენერჯიას ფიქსირებულ ფასში - 6 ცენტი კვტ/სთ-ზე, ყიდის. „საშუალა ჰესი 1“ ახორციელებს ელექტროენერჯის რეალიზაციას ორმხრივი ხელშეკრულებით მაისი-აგვისტოს პერიოდში ისეთ კომპანიებთან, როგორც არის შპს „თრედინგ სოლუმენს“, შპს „თბილისის ელექტრომომწოდებელი კომპანია“ და ექსპორტი - KMG ENERGY TICARET LTD. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა 1-მა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 51% დააგენერირა, საიდანაც 69% დაგენერირებულია PPA-ის ფარგლებში რეალიზაციიდან, 20% - ექსპორტიდან და 11% - ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლებიდან.

გრაფიკი: საშუალა 1 ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

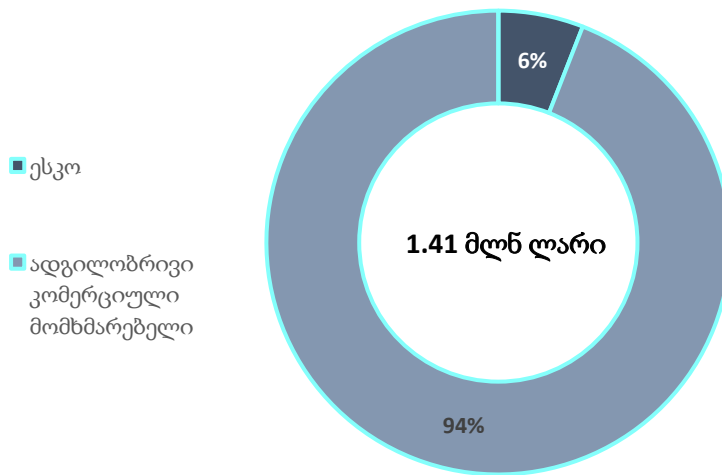

„საშუალა ჰესი“ ჰიდროელექტროსადგური

„საშუალა ჰესი“ არის მდინარის მოდინებაზე (run-of-the-river) მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, სოფელი მეწიეთის მიმდებარედ, დადგმული სიმძლავრე - 2.25 მგვტ. მიწა, რომელზეც „საშუალა ჰესი“ აშენებული „კომპანიას“ სსიპ-სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან გაფორმებული აღნაგობის ხელშეკრულებით აქვს მიღებული - რომლის ვადაც 49 წელს შეადგენს. ჰესი იკვებება წვიმით, თოვლით და გრუნტის წყლებით. „საშუალა ჰესი“ მიერთებულია „საშუალა 1“-ის ქვესადგურთან, რომელიც თავის მხრივ მიერთებულია „საშუალა 2“-ის ქვესადგურთან და ერთიან ელექტროგადამცემ სისტემასთან - ხიდისთავი 35/10 კვტ ქვესადგური. აღნიშნული ქვესადგური ეკუთვნის „ენერგო-პრო ჯორჯიას“. ჰესზე სამშენებლო სამუშაოები კომპანიამ თვითონ შეასრულა, ხოლო მშენებლობას ზედამხედველობას უწევდა „საინჟინრო საკონსულტაციო ჯგუფი“- ESG. ჰესის მშენებლობა დაიწყო 2021 წლის აგვისტოში და ექსპლუატაციაში შევიდა 2022 წლის 22 დეკემბერს. ჰესს აქვს 1 ტურბინა. მშენებლობის ფაქტობრივი ღირებულება ერთ მეგავატზე იყო დაახლოებით 1.9 მილიონი აშშ დოლარი (დღგ-ს გარეშე). აღნიშნულმა ჰესმა 2024 წლის განმავლობაში 10.0 გვტ/სთ ელექტროენერგია და 1.41 მილიონი ლარის შემოსავალი დააგენერირა.

როგორც ახალ პროექტს, „საშუალა ჰესს“ არ აქვს ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულება (“PPA”) და ელექტროენერჯიას სრულად ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარზე ყიდის. 2024 წლის განმავლობაში „საშუალა ჰესმა“ ჯამში კომპანიის ელექტროენერჯის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლის 13% დააგენერირა, საიდანაც 94% მიღებულია ადგილობრივი კომერციული მომხმარებლისგან - შპს „თრეიდინგ სოლუმენსისგან“, ხოლო 6% - ესკოსგან.

გრაფიკი: საშუალა ჰესის 2024 წლის ელექტროენერჯის რეალიზაციის წილობრივი გადანაწილება მომხმარებლების მიხედვით, % და ჯამური შემოსავალი, მილიონი ლარი

2024 წელს საქართველოს ენერჯისტიკაში დეფიციტური (როდესაც ჯამური გენერაცია ჩამორჩება ჯამურ მოხმარებას) იყო 6 თვე (იანვარი, თებერვალი, მარტი, ოქტომბერი, ნოემბერი, დეკემბერი). აღსანიშნავია, რომ კომპანია ამ თვეებში გამოიმუშავებს გენერაციის ნახევარს (2024 წელს აღნიშნულ თვეებზე მოდიოდა ჯამური გენერაციის 49%), რაც ამცირებს ელექტროენერჯის გაყიდვის რისკს. ამავდროულად, “საშუალა ჰესი 1-ს” და “საშუალა ჰეს 2-ს” აქვთ PPA ხელშეკრულებები, რომლითაც დაფარულია წელიწადის 8 თვე (მაისი, ივნისი, ივლისისა და აგვისტოს გამოკლებით). კომპანია ამ 8 თვის განმავლობაში გამოიმუშავებს გენერაციის დიდ ნაწილს (2024 წელს აღნიშნულ 8 თვეში დააგენერირა საკუთარი ჯამური წლიური გენერაციის 67%), რასაც გარანტიებულად ყიდის.

თითოეული ელექტროსადგურის გამომუშავება არის წარმოდგენილი ქვემოთ ცხრილში:

ცხრილი: ელექტროსადგურების ფაქტობრივი და პროგნოზირებული წლიური გამომუშავება (Net Generation, GWh)¹

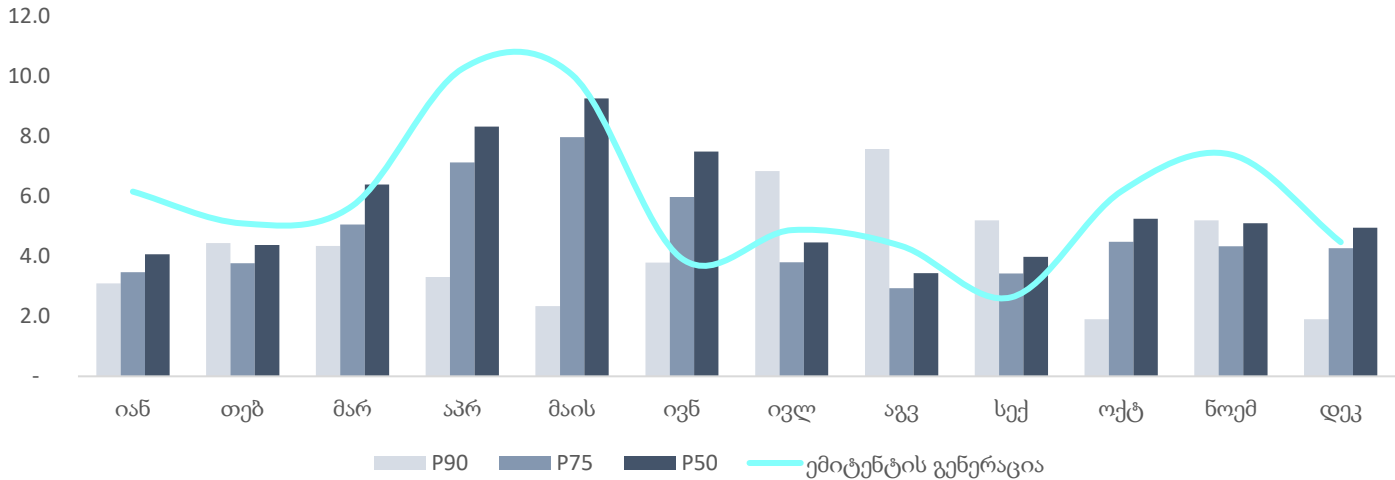
ელექტროსადგური	2024 გამომუშავება, net (გვტ/სთ)	P50*	P75*	P90*
საშუალა ჰესი 2	25.3	23.2	19.1	16.4
საშუალა ჰესი 1	35.7	33.5	28.4	25.6
საშუალა ჰესი	10.0	10.5	9.2	8.0

¹ პროექტის და ფაქტიური გარემოებების მიხედვით ტექნიკური დანაკარგი (სხვაობა Gross-სა და net-ს შორის) მერყეობს 1 დან 2 % ფარგლებში

*P50, P75 და P90 არის სტატისტიკური ზომები, რომლებიც გამოიყენება სადგურის მოსალოდნელი ენერჯის გამომუშავების შესაფასებლად სხვადასხვა პირობებში. ეს შეფასებები ეფუძნება ისტორიული მონაცემების სტატისტიკურ ანალიზს, როგორცაა წყლის ნაკადის სიჩქარე და ენერჯის წარმოება და გამოიყენება ჰიდროენერგეტიკული პროექტის ეკონომიკური მიზანშეწონილობის შესაფასებლად.

კომპანიის სამივე ჰესი 2024 წლის გენერაციებით აჭარბებს P50-ის მაჩვენებელს. რაც შეეხება ყოველთვიურ გენერაციასა და შესაბამის თვეებზე P50, P75 და P90 პროგნოზებს, იხილეთ გრაფიკი 12:

გრაფიკი 12: 2024 წლის ყოველთვიური გენერაცია თვეებისა და P50, P75, P90 მიხედვით, გვტ/სთ

კომპანია სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე იყენებს მაღალი ხარისხის ევროპულ ტექნოლოგიებს და დანადგარებს, რომლებიც დამახასიათებელია განახლებადი ენერჯის ბიზნესებისთვის. მათ შორის არის ტურბინები, ჰიდრავლიკის სისტემა, გენერატორი, ელექტრული მოწყობილობები, ტრანსფორმატორები, მილსადენი. კონკრეტულად, ემიტენტს ჰესები აღჭურვილი აქვს Vaptech-ის, Schneider-ისა და Noksel-ის ევროპული დანადგარებით.

ძლიერი მხარეები

ჰესების ეფექტიანობა და სეზონური განაწილება

აღსანიშნავია, რომ „საშუალა ჰესი 2“ და „საშუალა ჰესი 1“ 2024 და 2023 წლების განმავლობაში აღემატებოდა ენერგეტიკული მოდელირების ფარგლებში განსაზღვრულ სცენარებს P50, P75 და P90, ხოლო საშუალა ჰესი - P75 და P90 სცენარებს.

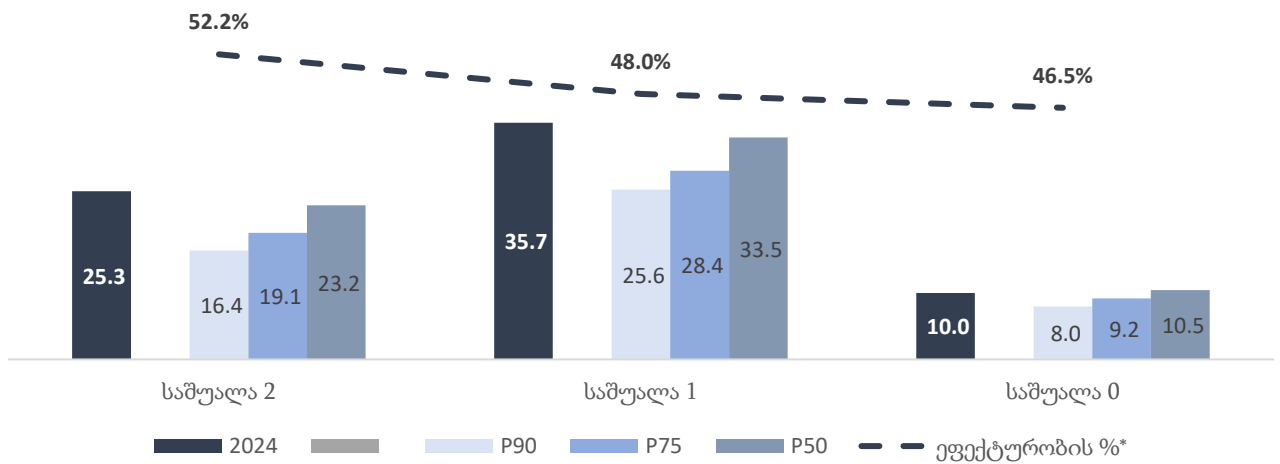
2024 წლის ეფექტიანობის* მაჩვენებლები თითოეული სადგურის მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

- საშუალა 2 ჰესი - 52%;
- საშუალა 1 ჰესი - 48%;
- საშუალა ჰესის - 47%;

**საშუალო 2 და საშუალო 1-სთვის ეფექტიანობის მაჩვენებელი დათვლილია ბოლო 4 წლის საშუალო გენერაციის მონაცემებზე დაყრდნობით, ხოლო საშუალო ჰესისთვის - P75. სცენარით პროგნოზებული გენერაციის მაჩვენებლის გათვალისწინებით.*

გენერაციის მოცულობა გაზრდილია აპრილ-მაისის და ოქტომბერ-ნოემბრის თვეებში, თუმცა, წლიური პიკური გენერაცია ძირითადად აპრილ-მაისის პერიოდში ფიქსირდება, ხოლო მეოთხე კვარტალში გენერაცია აპრილ-მაისის პერიოდთან შედარებით ნაკლებია. აღნიშნული განპირობებულია იმით, რომ მდინარე საშუალო იკვებება როგორც თოვლისა და წვიმის, ასევე მიწისქვეშა წყლების საშუალებით, რაც სხვადასხვა სეზონზე წყლის შემოდინების განსხვავებულ დინამიკას ქმნის.

გრაფიკი 13: 2024 წლის გენერაცია და P50, P75, P90 ჰესების მიხედვით, გვტ/სთ

**საშუალო 2 და საშუალო 1-სთვის ეფექტიანობის მაჩვენებელი დათვლილია ბოლო 4 წლის საშუალო გენერაციით ხოლო საშუალო ჰესისთვის - P75-ით დაპროგნოზებული მაჩვენებლით.*

გენერაცია დეფიციტურ თვეებში

2024 წელს საქართველოს ენერგოსისტემაში დეფიციტური (როდესაც ჯამური გენერაცია ჩამორჩება ჯამურ მოხმარებას) იყო 6 თვე (იანვარი, თებერვალი, მარტი, ოქტომბერი, ნოემბერი, დეკემბერი). აღსანიშნავია, რომ კომპანია ამ თვეებში გამოიმუშავებს გენერაციის ნახევარს (2024 წელს აღნიშნულ თვეებზე მოდიოდა ჯამური გენერაციის 49%), შესაბამისად, კომპანიის გამოიმუშავების მნიშვნელოვანი ნაწილი მოდის იმ თვეებზე, როცა სისტემაში მიწოდების დეფიციტი ფიქსირდება.

ელექტროენერჯის ბაზრის მაკრო-დინამიკა

„კომპანია“ მოქმედებს ბაზრის პირობებში, რომელსაც ახასიათებს ელექტროენერჯის მოთხოვნის ზრდის ტენდენცია, რაც ნაწილობრივ გამოწვეულია (i) ელექტროენერჯის მზარდი მოთხოვნით, (ii) მზარდ მოთხოვნასთან შედარებით მიწოდების სიმცირით და (iii) განახლებადი ელექტროსადგურების

განვითარების ნელი ტემპით საქართველოში. ელექტროენერგიაზე გაზრდილი მოთხოვნა კმაყოფილდება იმპორტით, რის შედეგადაც საქართველო თანდათან გახდა ელექტროენერგიის წმინდა იმპორტიორი.

მენეჯმენტის შეფასებით, ელექტროენერგიაზე მოთხოვნის ზრდა შესაძლოა გაგრძელდეს, რაც დაკავშირებულია (i) ეკონომიკური ზრდის პროგნოზებთან, (ii) საყოფაცხოვრებო სექტორის ელექტრიფიკაციის ტენდენციასთან და (iii) ტურისტული ნაკადების ზრდასთან.

იმპორტზე დამოკიდებული ელექტროენერგიის წილის გაზრდა ადგილობრივ მიწოდებაში დამატებით ზეწოლას ქმნის ელექტროენერგიის ფასებზე. ზოგადად, იმპორტზე დამოკიდებული ელექტროენერგია (პირდაპირი იმპორტი, თბოსადგურების გამომუშავება) უფრო ძვირია, ვიდრე ადგილობრივი წარმოება. მიწოდება-მოთხოვნის ბალანსის შემდგომმა გაუარესებამ შესაძლოა გამოიწვიოს მაღალი ფასის მქონე ელექტროენერგიის საჭიროება, რაც პოტენციურად ზეგავლენას მოახდენს და განსაზღვრავს საბაზრო ფასს. *ელექტროენერგიის ბაზრის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „ინდუსტრიის აღწერა“.*

დოლარში დენომინირებული შემოსავლები და ხარჯები

„კომპანიას“ აქვს ბუნებრივი ჰეჯირება სავალუტო რისკებზე, რადგანაც PPA ხელშეკრულებებით ფასი განსაზღვრულია აშშ დოლარში და არ ექვემდებარება ცვლილებას საკონტრაქტო პერიოდზე. კონკრეტულად, 2024 წელს კომპანიის შემოსავლების სრულად აშშ დოლარში იყო დენომინირებული. ამასთან ერთად, კომპანიის ძირითადი ფულადი გასავლები უკავშირდება სესხების მომსახურებას, რომელთა უმეტესობაც (2024 წლის მდგომარეობით სესხების 60%) ასევე დენომინირებულია აშშ დოლარში. აღსანიშნავია, რომ 2024 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით კომპანიის ვალდებულებების 22% დენომინირებულია ევროში, რომელთან მიმართებითაც მიტიგაციის მექანიზმები არ გამოიყენება *(დეტალები იხილეთ თავში „კაპიტალიზაცია და დავალიანება“).*

სავალუტო კურსის მერყეობამ შესაძლოა იქონიოს არაფულადი გავლენა კომპანიის მოგება-ზარალის ანგარიშზე, ვინაიდან უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ვალდებულებების გადაფასება მოცულობის თვალსაზრისით შესაძლოა აღემატებოდეს შესაბამის ვალუტაში დენომინირებული შემოსავლების გადაფასების ეფექტს.

ფინანსური მდგრადობა და დაბალი კაპიტალური დანახარჯები

კომპანიას ახასიათებს ფულადი ნაკადების სტაბილური დინამიკა, რაც დიდწილად გამოწვეულია მისი შემოსავლების მაღალი ხილვადობით (PPA ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე), ასევე შედარებით დაბალი სარემონტო კაპიტალური დანახარჯებითა და ტექნიკური დანაკარგების მოცულობასთან. საშუალო ჰესი 2 და საშუალო ჰესი 1-ის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერგიის რეალიზაცია ხდება ესკოსთან გაფორმებული PPA ხელშეკრულებების საფუძველზე, რომელშიც შემსყიდველს ესკო წარმოადგენს. PPA ხელშეკრულება მოქმედებს სექტემბრიდან აპრილის ჩათვლით პერიოდში, ხოლო მასიდან აგვისტომდე პერიოდში ამ სადგურების მიერ გამომუშავებული ელექტროენერგიის რეალიზაცია ხდება საბაზრო ფასად ორმხრივი ხელშეკრულებების მეშვეობით. აღსანიშნავია, რომ ემიტენტი PPA-ით დაფარულ თვეებში გამოიმუშავებს გენერაციის დიდ ნაწილს (2024 წელს აღნიშნულ 8 თვეში დააგენერირა ჯამური წლიური გენერაციის 67%). PPA ხელშეკრულებებში ფასები ფიქსირებულია, რაც უზრუნველყოფს კომპანიის შემოსავლის პროგნოზის საიმედოობას - 2024 წლის

განმავლობაში, კომპანიის შემოსავლების 62%-ს ელექტროენერჯის ესკოზე რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები წარმოადგენდა.

სადგურების საშუალო ასაკის გათვალისწინებით, ელექტროსადგურების სარემონტო კაპიტალური დანახარჯების მოთხოვნები შედარებით დაბალ დონეზე რჩება. ეს ნაწილობრივ განპირობებულია იმით, რომ ტექნიკური სამუშაოების უმეტესობა, და ჰესების ყველა შესაბამისი ტექნიკური სამუშაოები, უკვე შედის საოპერაციო ხარჯებში. გარდა ამისა, ჰესები, ექსპლუატაციის პირველი 30 წლის განმავლობაში, მნიშვნელოვან სარემონტო სამუშაოებს, როგორც წესი, არ საჭიროებს.

სექტორული მარეგულირებელი გარემო

საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზარი დერეგულირების პროცესშია ორივე, მოხმარებისა და გენერაციის მხრივ. დერეგულაციის პირველი დიდი ტალღა განხორციელდა 2018 წლის მაისში, როდესაც ელექტროენერჯის მსხვილი მომხმარებლები გადავიდნენ რეგულირებული ფასწარმოქმნის სისტემიდან საბაზრო ფასწარმოქმნაზე. 2018 წლის შემდეგ, დერეგულირება შეეხო ყოველ ისეთ მომხმარებელს, რომელთა ყოველთვიური მოხმარებაც 0.4 გვტ.სთ-ს აღემატებოდა და მიერთებული იყო 35-110 კილოვატის მქონე გადაცემის ხაზზე. აღნიშნულმა ცვლილებებმა გააფართოვა დერეგულირებული ბაზრის მოცულობა საქართველოში. უკვე დაგეგმილია დერეგულაციის შემდგომი ტალღებიც, რომლებიც გულისხმობს (i) ყოველთვიურ მოხმარებისა და (ii) ქსელთან მიერთების ხაზის ძაბვის უფრო მკაცრი კრიტერიუმების შემოღებას. 2026 წლიდან იგეგმება დერეგულაცია ყველა ტიპის მომხმარებლისთვის, გარდა საცალო და მცირე კომერციული მომხმარებლებისა.

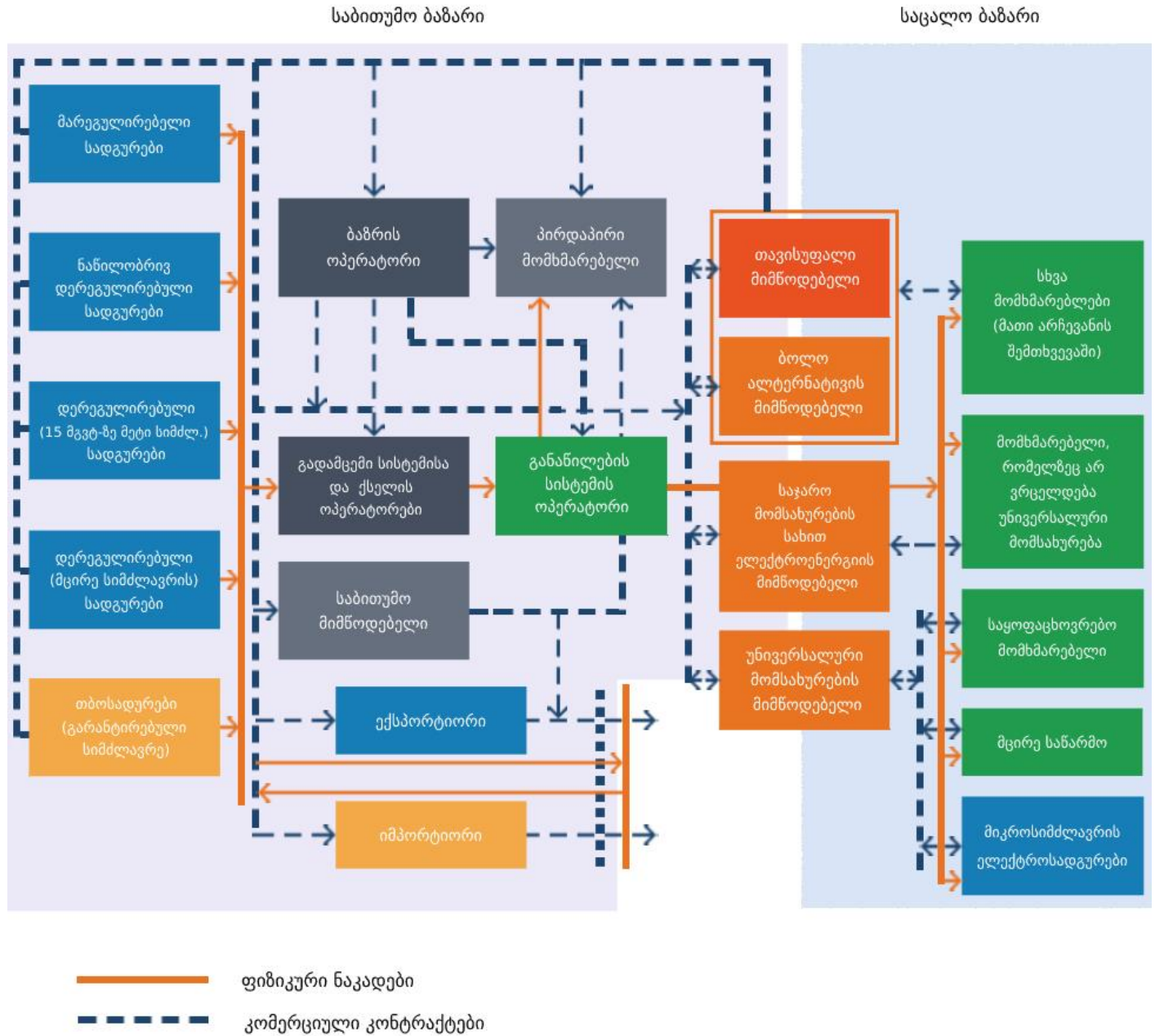
მიწოდების მხარეს რაც შეეხება, ყველა ჰიდროელექტროსადგური, რომელიც გაშვებულია 2008 წლის აგვისტოს შემდეგ, სრულად დერეგულირებულია და თანდათანობით მიმდინარეობს ძველი ელექტროსადგურების დერეგულირება. კერძოდ, 2017 წლის ივნისში, „ელექტროენერჯეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებები შევიდა, რომლის ფარგლებშიც 40 მგვტ-ზე ნაკლები დადგმული სიმძლავრის ყველა ჰესი დერეგულირდა, რაც შემდგომში 65 მგვტ.-მდე გაიზარდა და პროცესის მიმდინარეობის პარალელურად, თანდათანობით განხორციელდება ელექტროსადგურების დიდი ნაწილის დერეგულირება. მენეჯმენტი თვლის, რომ ენერჯეტიკული ბაზრის დერეგულირება დადებითად იმოქმედებს ელექტროენერჯის გაყიდვის ფასებზე, ბაზრის ლიკვიდობის გაზრდისა და საბაზრო ფასებზე პირდაპირი ზეგავლენის ხარჯზე, რაც თავის მხრივ განპირობებული იქნება მოგებაზე ორიენტირებული ბაზრის მოთამაშეთა რაოდენობის ზრდით.

მრავალწლიანი გამოცდილების მქონე სამეთვალყურეო საბჭო და მენეჯმენტი

მმართველი ორგანო დაკომპლექტებულია პროფესიონალებით, რომლებსაც აქვთ ბიზნესის სფეროში მრავალწლიანი გამოცდილება და ფლობენ სათანადო კვალიფიკაციას კომპანიის წარმატებით განსავითარებლად. კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებს აქვთ სხვადასხვა სექტორებში (HoReCa, უძრავი ქონების გაქირავება, სურსათის წარმოება და დისტრიბუცია, მშენებლობა, განათლება და სხვა) არსებული წარმატებული კომპანიების მართვის გამოცდილება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, მენეჯმენტის მრავალწლიანი სამუშაო გამოცდილება ენერჯეტიკის სექტორში, რაც სხვა დანარჩენთან ერთად კარგ წინაპირობას ქმნის წარმატებული საქმიანობისთვის.

1.1. გასაღების ბაზრები (ძირითადი ბაზრები)

სქემა : ელექტროენერჯის ბაზრის მიმდინარე სტრუქტურა და მონაწილეები

წყარო: GNERC

საქართველოს ელექტროენერჯეტიკული ბაზარი ორ სეგმენტად - საცალო და საბითუმო ბაზრებად იყოფა.

ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარი

ელექტროენერჯის საბითუმო ბაზარი, ბაზრის მოთამაშეების თვალსაზრისით, უფრო დივერსიფიცირებულია. საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯით ვაჭრობა, ძირითადად, ორმხრივი კონტრაქტების საშუალებით ხორციელდება და ამ სახით ნავაჭრმა ელექტროენერჯამ 2024 წელს ჯამურად გაყიდული ელექტროენერჯის 73% შეადგინა. საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯის ყიდვიან ელექტროსადგურები, იმპორტიორები და საბითუმო მიმწოდებლები, ხოლო ელექტროენერჯის ყიდულობენ ელექტროენერჯის მიმწოდებლები („თელმიკო“ და „ეპ ჯორჯია მიწოდება“), პირდაპირი მომხმარებლები, ექსპორტიორები ან მოვაჭრეები. საბითუმო ბაზრის ყველა მონაწილე თავისი კონტრაქტორის არჩევანში თავისუფალია.

საქართველოში ელექტროსადგურები ელექტროენერჯის ყიდვიან ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორზე (შემდგომში „ESCO“) PPA-ს პირობებით (ასეთი ხელშეკრულების არსებობის შემთხვევაში) ან თავისუფალ ბაზარზე ორმხრივი ხელშეკრულებით. თუ ბაზრის მონაწილე ვერ პოულობს კონტრაქტორს ან არ აქვს PPA, ESCO ყიდულობს მისგან დაუკონტრაქტებელ, მაგრამ გამომუშავებულ ენერჯის.

ორმხრივი ხელშეკრულებები განსაზღვრავს ელექტროენერჯის მიწოდების პირობებს, კერძოდ: მოცულობას, ტარიფს და პერიოდს. მათი პირობები კომერციული საიდუმლოებაა და საჯაროდ არ არის ხელმისაწვდომი. დღევანდელ ბაზარზე ანგარიშსწორება ხდება ყოველთვიურად. მიმდინარე პერიოდში მოქმედი წესებით და არსებული პრაქტიკის მიხედვით, ორმხრივი ხელშეკრულებების ფასი ხშირად დაკავშირებული ESCO-ს გასაყიდ ფასთან. სწორედ ამიტომ ESCO-ს ფასი მიიჩნევა ელექტროენერჯის საორიენტაციო ფასად საქართველოში. ESCO-ს გასაყიდი ფასი იანგარიშება, როგორც იმპორტის, PPA-ების და ნებისმიერი დაუკონტრაქტებელი გასაყიდი ელექტროენერჯის საშუალო შეწონილი ფასი.

საბითუმო ბაზარზე ელექტროენერჯით ვაჭრობა, უმეტესწილად, მიმდინარეობს ორმხრივი ხელშეკრულებების საშუალებით. საბითუმო ბაზრის ძირითადი მონაწილეები არიან:

- **ელექტროენერჯის მწარმოებლები:**
 - ჰიდროელექტროსადგურები
 - თბოელექტროსადგურები
 - ქარის ელექტროსადგურები
- **პირდაპირი მომხმარებლები:** საწარმოები, რომლებიც აკმაყოფილებენ პირდაპირი მომხმარებლისთვის განსაზღვრულ კრიტერიუმებს და რომლებსაც ელექტროენერჯის შესყიდვა მხოლოდ საბითუმო ბაზარზე შეუძლიათ
- **იმპორტიორები:** პირები, რომლებიც საქართველოს ფარგლებს გარეთ ერთ ან ერთზე მეტ მიღების პუნქტში იღებენ და შემდგომში ყიდიან/თვითონ მოიხმარენ ელექტროენერჯის (სიმძლავრეს)
- **ექსპორტიორები:** პირები, რომლებიც მიწოდების პუნქტში ყიდიან ელექტროენერჯის (სიმძლავრეს) საქართველოს ფარგლებს გარეთ
- **საბითუმო მიმწოდებლები:** პირები, რომლებიც ყიდულობენ ელექტროენერჯის ელექტროენერჯის მწარმოებლისგან ან იმპორტიორისგან და ყიდიან პირდაპირ მომხმარებელზე ან ექსპორტიორზე
- **ბაზრის ოპერატორი:** პირი, რომელიც პასუხისმგებელია საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზრის გარკვეული სეგმენტების ორგანიზებაზე

- **გადამცემი სისტემის ოპერატორი:** ელექტროენერჯის გადაცემის საქმიანობის განმახორციელებელი ელექტროენერგეტიკული საწარმო – ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის ოპერატორი, რომელიც პასუხისმგებელია შესაბამის არეალში ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის ოპერირებაზე, მოვლა-პატრონობასა და განვითარებაზე, აგრეთვე ელექტროენერჯის გადაცემი სისტემის სხვა სისტემებთან ურთიერთდაკავშირებაზე, სადაც შესაძლებელია, და ელექტროენერჯის გადაცემასთან დაკავშირებული გონივრული მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით სისტემის გრძელვადიანი შესაძლებლობის უზრუნველყოფაზე
- **განაწილების სისტემის ოპერატორი:** ელექტროენერჯის განაწილების საქმიანობის განმახორციელებელი ელექტროენერგეტიკული საწარმო – ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორი, რომელიც პასუხისმგებელია შესაბამის არეალში ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის ოპერირებაზე, მოვლა-პატრონობასა და საჭიროების შემთხვევაში მის განვითარებაზე, ელექტროენერჯის გამანაწილებელი სისტემის სხვა სისტემებთან ურთიერთდაკავშირებაზე, სადაც შესაძლებელია, და ელექტროენერჯის განაწილებასთან დაკავშირებული გონივრული მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით სისტემის გრძელვადიანი შესაძლებლობის უზრუნველყოფაზე

ელექტროენერჯის მწარმოებლები:

მიმდინარე კანონმდებლობის მიხედვით, ელექტროენერჯის მწარმოებლები, რეგულირების მიზნებიდან გამომდინარე, შემდეგ კატეგორიებად იყოფა:

- **მარეგულირებელი ელექტროსადგურები** - სადგურები, რომლებსაც „საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია“ (შემდგომში „კომისია“) უდგენს ფიქსირებულ ტარიფებს.
- **ნაწილობრივ დერეგულირებული ელექტროსადგურები** - 2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ელექტროსადგურები, რომელთა დადგმული სიმძლავრე არ აღემატება 75 მეგავატს. ასეთ ელექტროსადგურებს კომისია უდგენს ზღვრულ ტარიფებს.
- **დერეგულირებული ელექტროსადგურები** - სადგურები, რომლებიც აშენებულია 2008 წლის 1 აგვისტოს შემდეგ, ასევე მცირე სიმძლავრის ელექტროსადგურები (15 მეგავატამდე საპროექტო სიმძლავრით) ბაზარზე საქმიანობენ კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფის გარეშე.
- **გარანტირებული სიმძლავრის წყაროები** - თბოელექტროსადგურები, რომლებსაც კომისია უდგენს გარანტირებული სიმძლავრის საფასურს და ელექტროენერჯის წარმოების ზღვრულ ტარიფს.

იმ ელექტროსადგურებზე, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე აღემატება 15 მეგავატს, კომისია გასცემს ელექტროენერჯის წარმოების ლიცენზიას, ხოლო 15 მეგავატამდე საპროექტო სიმძლავრის ელექტროსადგურები (მცირე სიმძლავრის ელექტროსადგურები) გათავისუფლებულია ელექტროენერჯის წარმოების ლიცენზიისგან. კომპანიის მფლობელობაში არსებული არც ერთი სადგური არ საჭიროებს ლიცენზიას, რადგან არც ერთი სადგურის სიმძლავრე არ აღემატება 15 მეგავატს.

ელექტროენერჯის წარმოების ბაზარი ნაწილობრივ დერეგულირებული და თითქმის სრულად პრივატიზებულია. სახელმწიფოს პირდაპირ ან ირიბ საკუთრებაშია ენგურჰესი და ვარდნილჰესების კასკადი, ასევე, გარდაბანი 1 და გარდაბანი 2-ის კომბინირებული ციკლის თბოელექტროსადგურები. 2024 წლის ბოლოსთვის, 2008 წლის აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგური, რომლებსაც 75

მეგავატზე მეტი სიმძლავრე აქვთ, და ყველა თბოელექტროსადგური რეგულირდება GNERC-ის მიერ. რეგულირებული სადგურებისთვის დაწესებულია გასაყიდი ტარიფის ზედა ზღვარი. ეს ზღვარი არ მოქმედებს კომპანიის არც ერთ ელექტროსადგურზე, რადგან არც-ერთის სიმძლავრე არ აღემატება 75 მეგავატს.

ელექტროენერგეტიკული სექტორი რეფორმის პროცესშია და მოსალოდნელია ბაზრის ახალ მოდელზე სრულად გადასვლა უახლოეს მომავალში. მიმდინარე ეტაპზე, საქართველოში ელექტროენერჯის ბაზრის გარდამავალი მოდელი მოქმედებს, რომელშიც შენარჩუნებულია ელექტროენერჯის ბაზრის არსებული სტრუქტურა და, დამატებით, შესაძლებელია დღით ადრე და დღიურ ბაზრებზე საათობრივი პროდუქტების ყიდვა-გაყიდვა ენერგეტიკული ბირჟის მეშვეობით. გარდამავალ მოდელში შენარჩუნებულია თვითნებური საანგარიშო პერიოდი.

ელექტროენერჯის საცალო ბაზარი

ელექტროენერჯის საცალო ბაზარზე ელექტროენერჯის მიწოდების საქმიანობას ახორციელებენ უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი, ელექტროენერჯის საჯარო მომსახურების მიმწოდებელი, თავისუფალი და ბოლო ალტერნატივის მიმწოდებელი, კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფებით. დამატებით, ნებისმიერ დაინტერესებულ პირი უფლებამოსილია განახორციელოს ელექტროენერჯის მიწოდების საქმიანობა თავისუფალ, დერეგულირებულ ფასად. 2024 წელს საცალო ბაზარზე ოპერირებდა 1 თავისუფალი მიმწოდებელი.

- **უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც უზრუნველყოფს ელექტროენერჯის მიწოდებას რეგულირებული პირობებით საყოფაცხოვრებო მომხმარებლისა და მცირე საწარმოებისათვის, რომელთაც არ აურჩევიათ მიმწოდებელი, განაწილების იმ არეალის მიხედვით, რომელშიც იგი განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის სამართლებრივი აქტით, როგორც უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი.
- **საჯარო მომსახურების სახით ელექტროენერჯის მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც ახორციელებს ელექტროენერჯის მიწოდებას საქართველოს მთავრობის 2020 წლის №246 დადგენილებით დამტკიცებული „ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფციით“ განსაზღვრული კრიტერიუმების შესაბამისი საცალო მომხმარებლებისათვის.
- **თავისუფალი მიმწოდებელი** - ელექტროენერგეტიკული საწარმო, რომელიც ახორციელებს მიწოდებას არარეგულირებულ, საბაზრო ფასით.
- **ბოლო ალტერნატივის მიმწოდებელი** - საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირი, რომელიც უზრუნველყოფს ელექტროენერჯის მიწოდებას იმ საბოლოო მომხმარებლისთვის, რომელიც კარგავს ელექტროენერჯის მიღების საშუალებას მიმწოდებლის მიერ საბაზრო საქმიანობის გეგმურად ან არაგეგმურად შეწყვეტის ან ვალდებულებების უხეშად დარღვევის გამო, კომისიის მიერ დადგენილი ტარიფით.

ელექტროენერჯის საბოლოო საცალო მომხმარებელი, რომელიც ელექტროენერჯას მოიხმარს საკუთარი საჭიროებისათვის, მოხმარების მიზნის მიხედვით იყოფა ორ კატეგორიად: **საყოფაცხოვრებო და არასაყოფაცხოვრებო**.

საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი – საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი, რომელიც სარგებლობს საჯარო ვალდებულების სახით არსებული უნივერსალური მიწოდებით. საყოფაცხოვრებო მომხმარებელი არჩევანში თავისუფალია და შეუძლია მიიღოს თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

მცირე საწარმოები - არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლები, რომელთა კრიტერიუმებს განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა [შესაბამისი დადგენილებით](#). მცირე საწარმოები სარგებლობენ საჯარო ვალდებულების სახით არსებული უნივერსალური მიწოდებით. ასევე, მათ შეუძლიათ მიიღონ თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლები – ყველა სხვა არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებელი, რომელიც არ განეკუთვნება მცირე საწარმოსა და მსხვილი მომხმარებლების კატეგორიას. ასეთი მომხმარებლები იღებენ საჯარო ვალდებულების სახით არსებულ საჯარო მიწოდებას, თუ ასეთი უფლება საქართველოს მთავრობის მხრიდან არ არის შეზღუდული. მათ, ასევე, შეუძლიათ მიიღონ თავისუფალი მიმწოდებლის მომსახურება.

ელექტროენერჯის შესყიდვის ხელშეკრულებები და განახლებადი ენერჯის პროექტების მხარდაჭერის სქემები

განახლებადი ენერჯის პროექტებში ინვესტიციების მოსაზიდად, საქართველოს მთავრობამ ბოლო ათწლეულის განმავლობაში სხვადასხვა მხარდაჭერის მექანიზმი წარმოადგინა. ამასთან, ყველაზე გავრცელებული მხარდაჭერის სქემა იყო ელექტროენერჯის გარანტირებული შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულება (PPA). ეს არის ელექტროენერჯის გაყიდვის გრძელვადიანი ხელშეკრულება ელექტროსადგურისა და ESCO-ს შორის. PPA პირობები წინასწარ განსაზღვრულია ურთიერთგაგების მემორანდუმით (MoU), რომელიც ფორმდება მთავრობასა და ელექტროსადგურების მესაკუთრეთა შორის.

მთავრობამ 2008 წლის შემდეგ რამდენჯერმე შეცვალა PPA პოლიტიკა. შესაბამისად, სხვადასხვა ჰიდროელექტროსადგურები PPA-ის სხვადასხვა პირობებით სარგებლობენ. PPA-ები ძირითადად განსხვავდება ხელშეკრულების ხანგრძლივობის, ელექტროენერჯის შეძენის პერიოდისა და ფასის მიხედვით. PPA-ის ყველაზე გავრცელებული პირობაა 10 წლის განმავლობაში სექტემბრიდან-აპრილის ჩათვლით წარმოებული ელექტროენერჯის სრული მოცულობის შესყიდვა ESCO-ს მიერ, ხოლო ტარიფი, შესაძლოა, სხვადასხვა პროექტისთვის განსხვავებული იყოს. აღსანიშნავია, რომ იმ თვეებში, როდესაც PPA-ით არ არის გათვალისწინებული ელექტროენერჯის შესყიდვა, სადგურების მიერ წარმოებული ელექტროენერჯია იყიდება ორმხრივი ხელშეკრულებით ან/და საბალანსო ბაზარზე.

მთავრობის პოზიცია PPA-ს მიმართ შეიცვალა 2017 წლიდან. ენერჯეტიკის სექტორში პროექტების წარმატებით განვითარების მიუხედავად, PPA-ები განიხილებოდა, როგორც კონკურენტული ბაზრებისათვის შემზღვეველი ფაქტორი. უფრო მეტიც, საერთაშორისო სავალუტო ფონდმა უკმაყოფილება გამოხატა PPA-ს მიმართ,² რადგან მათი მოსაზრებით PPA მთავრობისთვის პირობითი პასუხისმგებლობისა და ფისკალური რისკების შემქმნელია. ამ ორმა ფაქტორმა განაპირობა PPA-ს დე-ფაქტო მორატორიუმი 2017 წლიდან. შედეგად, 2017-2024 წლების განმავლობაში არცერთი ახალი PPA მემორანდუმი არ დადებულია.

² Review under the extended fund facility arrangement (IMF Country Report No. 21/79)

მოგვიანებით, მთავრობამ წარადგინა განახლებადი ენერჯის პროექტების მხარდაჭერის ახალი სქემა - სიმძლავრის აუქციონის საფუძველზე გაცემული ფასთა შორის სხვაობის კონტრაქტი (CFD). CFD სქემის მიხედვით, ჩატარდა ორი აუქციონი, ხოლო მონაწილეობის წინაპირობად განსაზღვრული იყო წინასწარ ჩატარებული ტექნიკურ-ეკონომიკურ კვლევა, აუქციონში მონაწილეობის მიღების საფასური და საბანკო გარანტია. აუქციონში გამარჯვებული პირები აფორმებენ ფასთა შორის სხვაობის ხელშეკრულებას (CFD) მთავრობასთან (და ესკოსთან), რომლის ხანგრძლივობაც განსაზღვრულია, როგორც ელექტროსადგურის ექსპლუატაციის საწყისი 15 წელი.

პირველი აუქციონი გამოცხადდა 2023 წლის 10 თებერვალს და მასზე წარმოდგენილი იყო 78 განაცხადი, რის შედეგადაც აუქციონის კომისიამ შეარჩია 24 გამარჯვებული, რომელთა შემოთავაზებული ტარიფი მოხვდა მედიანური ტარიფის ქვეშ. ემიტენტს არ მიუღია მონაწილეობა აღნიშნულ აუქციონში, ვინაიდან ემიტენტის შემთხვევაში აუქციონის ჩატარების დროს სამივე ჰიდროელექტროსადგური უკვე გამოიმუშავებდა ელექტრო ენერჯის.

რიგით მეორე აუქციონი ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ 2023 წლის 30 დეკემბერს გამოცხადდა, რომელშიც, წინა აუქციონისგან განსხვავებით, პროექტებს შორის წარმოდგენილი იყო ქარისა და მზის ელექტროსადგურები ენერჯის შემნახველი მოწყობილობებით, ასევე, მარეგულირებელი ჰიდროელექტროსადგურები. აუქციონი ჯამურად გამოცხადებული იყო 800 მეგავატ სიმძლავრეზე და მასზე 147 განაცხადი (1,800 მეგავატზე მეტი) შევიდა.

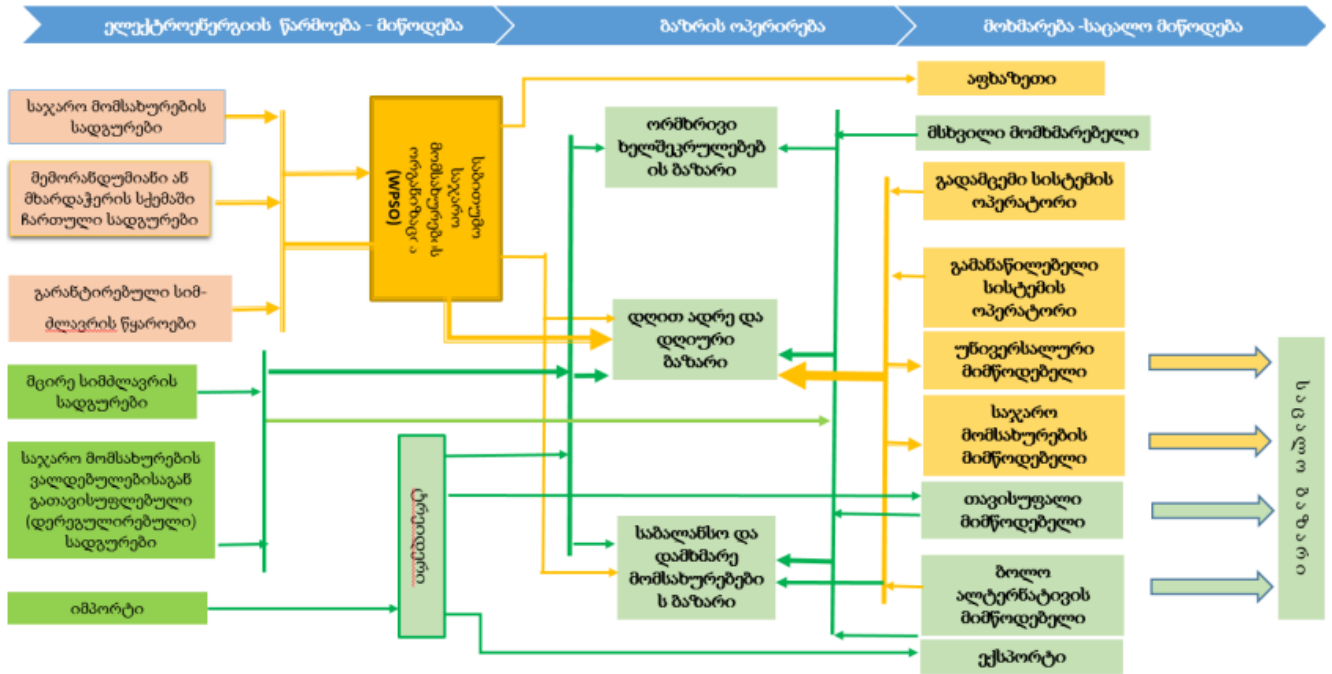
ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს გადაწყვეტილებით, მესამე აუქციონის ჩატარება აღარ იგეგმება, ხოლო კერძო სექტორი, მეორე აუქციონზე დაფიქსირებული მედიანური ტარიფების მიხედვით, მთავრობასთან პირდაპირი კონტრაქტების გაფორმებას შეძლებს და პროექტის განვითარებისთვის მიიღებს ფასთაშორის სხვაობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ფიქსირებულ ტარიფს. ფიქსირებული მედიანური ტარიფები შემდეგნაირად განისაზღვრა:

- ჰიდროსადგურები (მოდინებაზე) – 6.5 აშშ. დოლარი ცენტი
- ქარის სადგურები - 6.0 აშშ. დოლარი ცენტი
- მზის სადგურები - 5.6 აშშ. დოლარი ცენტი

ელექტროენერგეტიკული ბაზრის რეფორმა

ელექტროენერჯის სექტორში, მიმდინარე ეტაპზე, გარკვეული ცვლილებები მიმდინარეობს, რომელიც მიზნად ისახავს საქართველოს საკანონმდებლო ბაზის ჰარმონიზაციას ევროკავშირის კანონმდებლობასთან. ელექტროენერჯის ბაზრის სამიზნე მოდელი მიზნად ისახავს ბაზრის ლიბერალიზაციას, რაც გულისხმობს როგორც მოხმარების, ასევე, მიწოდების გახსნას და მათ გასვლას საბითუმო და საცალო ბაზრებზე.

სქემა 4: ელექტროენერჯის ბაზრის სამიზნე სტრუქტურა ბაზრის რეფორმის შემდგომ

წყარო: GNERC

ბაზრის რეფორმის შემდგომ საბითუმო ელექტროენერჯის ბაზრის სეგმენტებია:

- **დღით ადრე და დღიური ბაზარი** - ოპერატორი უზრუნველყოფს დღით ადრე და დღიური ბაზრების ოპერირებას და ამ ბაზრებისთვის ანგარიშსწორების სისტემის მართვას. მიმდინარე ეტაპზე ამოქმედებულია დღით ადრე და დღიური ბაზრების გარდამავალი მოდელი, რაც ბაზრებზე არასავალდებულო ვაჭრობას გულისხმობს, ხოლო 2025 წლის ივლისიდან დაგეგმილია ამ ბაზრების სრულად ამოქმედება.
- **საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზარი** - ოპერატორი უზრუნველყოფს საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის ოპერირებას, საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის პროდუქტების შესყიდვას, უბალანსობის საფასურის გაანგარიშებას და ბაზრის ამ სეგმენტისთვის საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრის პროდუქტებისა და უბალანსობის საფასურის გადახდის უზრუნველსაყოფად ფინანსური გარანტიის ოდენობის განსაზღვრას, შესყიდულ პროდუქტებზე ფინანსურ პასუხისმგებლობას და ანგარიშსწორების გამჭვირვალე, ხელმისაწვდომი და საიმედო სისტემის ჩამოყალიბებას.
- **ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარი** - განსხვავებით დღით ადრე და დღიური, ასევე, საბალანსო და დამხმარე მომსახურების ბაზრებისგან, ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარი არალიცენზირებად საქმიანობას წარმოადგენს და ორმხრივი ხელშეკრულებების პლატფორმის ადმინისტრირება შეიძლება განხორციელდეს სხვადასხვა პირის მიერ. დამატებით, ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზარზე ბაზრის მონაწილეები უფლებამოსილნი არიან გააფორმონ ხელშეკრულებები პირდაპირი მოლაპარაკებების გზით.

ბაზრის რეფორმის შემდგომ ელექტროენერჯეტიკული ბაზრის ძირითადი სუბიექტები არიან:

- გადამცემი სისტემის ოპერატორი** - გადამცემი სისტემის ოპერატორი, „ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების შესახებ“ საქართველოს კანონისა და კომისიის სამართლებრივი აქტების შესაბამისად, უზრუნველყოფს საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზრებზე პროდუქტების საპროგნოზო მოცულობის განსაზღვრას, თვითდისპეტჩირების პრინციპით ელექტროენერგეტიკული სისტემის მართვას, ასევე, დაბალანსებისთვის საჭირო სხვა ღონისძიებების გატარებას, მათ შორის, საბალანსო ბაზრის შედეგების საფუძველზე შესაბამისი სიმძლავრის გააქტიურებას; ტრანსსასაზღვრო დაბალანსების მექანიზმის ორგანიზებას, რაც, მათ შორის, მოიცავს ელექტროენერგეტიკულ სისტემებს შორის ავარიული დახმარების მიწოდების მართვას; დაბალანსებაზე პასუხისმგებელი პირების, მათ შორის, დაბალანსების მომსახურების მიმწოდებელთა რეგისტრაციას და შესაბამისი კოდების მინიჭებას; საბითუმო ბაზრების ოპერირებისათვის საჭირო ელექტროენერჯის აღრიცხვის სისტემის მართვას და განვითარებას, საათობრივი აღრიცხვის მონაცემების ხელმისაწვდომობას.
- გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორი** - გამანაწილებელი სისტემის ოპერატორები უზრუნველყოფენ საცალო ბაზრის ოპერირებისათვის საჭირო ელექტროენერჯის აღრიცხვის სისტემის მართვასა და განვითარებას, ასევე საათობრივი აღრიცხვის მონაცემების ან/და შესაბამისი დატვირთვის პროფილების ხელმისაწვდომობას შესაბამისი საცალო მიმწოდებლებისათვის.
- საბითუმო საჯარო მომსახურების გამწევი ორგანიზაცია** - საბითუმო საჯარო მომსახურების გამწევი ორგანიზაციის მიზნებია განახლებადი ენერჯისა და გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულების მონაწილე მწარმოებლების მხარდაჭერა და მათ მიერ წარმოებული ელექტროენერჯის ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობა; უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებლის მხარდაჭერა შესასყიდი ელექტროენერჯის სტაბილური ფასით უზრუნველყოფითა და ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობით; საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე (აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა) არსებული მომხმარებლების მიწოდების უსაფრთხოება ორგანიზებულ ბაზარზე ელექტროენერჯის შესყიდვით, ასევე, კომერციული იმპორტის განმახორციელებელი ტრეიდერის (იმპორტიორის) მხარდაჭერა, იმპორტირებული ელექტროენერჯის სტაბილური ფასით უზრუნველყოფითა და ორგანიზებულ ბაზარზე ინტეგრირების ხელშეწყობით.
- მიმწოდებელი** - საცალო ბაზარზე უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი და საჯარო მომსახურების მიმწოდებელი, კომისიის მიერ რეგულირებადი ტარიფით, საჯარო მომსახურების ვალდებულების სახით ელექტროენერჯის აწვდის მცირე საწარმოებსა და საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებს. იგივე მიმწოდებელი ვალდებულია შეისყიდოს მიკროსიმძლავრის ელექტროსადგურის მიერ შესაბამის ქსელში მიწოდებული ენერჯია.
- მსხვილი მომხმარებელი** - [შესაბამისი კანონმდებლობით განსაზღვრული](#) მომხმარებელი, რომელსაც უფლება აქვს ივაჭროს საბითუმო, ორმხრივი ხელშეკრულებების, დღით ადრე და დღიურ ბაზრებზე, რისთვისაც შესაბამისი წესით უნდა დარეგისტრირდეს, როგორც საბალანსო ჯგუფის წევრი, საბალანსო და დამხმარე მომსახურებების ბაზარზე, აგრეთვე დღით ადრე ან/და დღიური ბაზრის ან/და ორმხრივი ხელშეკრულებების ბაზრის მონაწილე. მსხვილ მომხმარებელს, ასევე, უფლება აქვს ივაჭროს საცალო ბაზარზე და აირჩიოს რამდენიმე მიმწოდებელი.
- ელექტროენერჯის მწარმოებელი** - საჯარო ვალდებულების მქონე ელექტროენერჯის მწარმოებლები სავალდებულო წესით ვაჭრობენ ორგანიზებულ ბაზარზე და საბაზრო ფასსა და კომისიის მიერ დადგენილ ტარიფს შორის დადებით სხვაობას აბრუნებენ საბითუმო საჯარო მომსახურების ორგანიზაციასთან არსებულ ფონდში, რომელიც

უზრუნველყოფს (სუბსიდირების სახით) ოკუპირებული აფხაზეთის მოხმარებას და მხარდაჭერის სქემით მოსარგებლე სადგურებს, ასევე ფასთა შორის სხვაობის კონტრაქტის გამოყენებით ავსებს უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებლის და საჯარო მომსახურების მიმწოდებლის კალათებს ორგანიზებული ბაზრის ფასთან მიმართებაში.

ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფციის მიხედვით განსაზღვრულია

ელექტროენერჯის მწარმოებელი სადგურების საჯარო ვალდებულებისგან გათავისუფლების

გრაფიკი:

ცხრილი: მწარმოებლის გათავისუფლება საჯარო მომსახურების ვალდებულებისგან

პერიოდი	ელექტროენერჯის მწარმოებელი, რომელიც გათავისუფლდება საჯარო მომსახურების ვალდებულებისგან
01/01/2021 -დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 50 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2022 -დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 65 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2024 -დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 75 მეგავატს არ აღემატება
01/05/2026 -დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 90 მეგავატს არ აღემატება
01/01/2027 -დან	2008 წლის 1 აგვისტომდე აშენებული ჰიდროელექტროსადგურები, რომელთა საპროექტო სიმძლავრე 120 მეგავატს არ აღემატება

წყარო: ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფცია

ცხრილი: ბაზრის გახსნის ეტაპები ელექტროენერჯის მომხმარებლებისთვის

პერიოდი	ბაზრის გახსნა
2021 წლის პირველ ივლისამდე	35-110 ძაბვის საბოლოო მომხმარებელი, რომელიც თვეში მოიხმარს არანაკლებ 0.4 მლნ კვტ-სთ ელექტროენერჯიას
2025 წლის პირველ ივლისამდე	35-110 კვ ძაბვის ყველა საბოლოო მომხმარებელი, ასევე 6-10 კვ ძაბვის საბოლოო მომხმარებელი, რომელიც თვეში მოიხმარს არანაკლებ 1 მლნ კვტ-სთ ელექტროენერჯიას
2026 წლის პირველ ივლისამდე	ყველა სხვა მომხმარებელი (გარდა საყოფაცხოვრებო მომხმარებლისა და მცირე საწარმოსი)

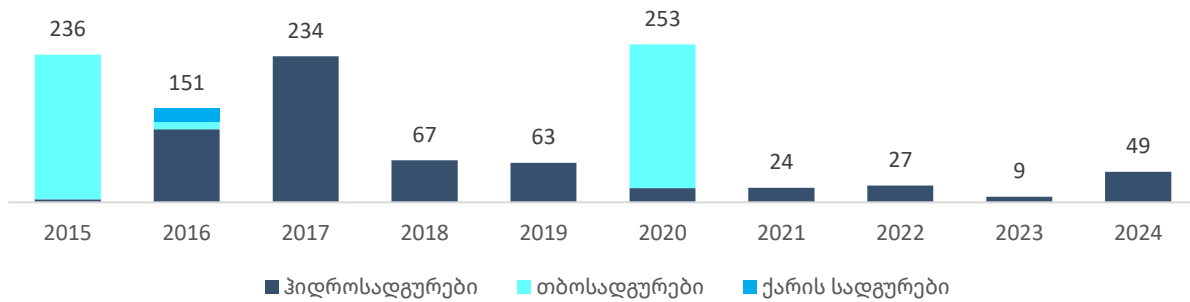
წყარო: ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეფცია

დადგმული სიმძლავრე და გამომუშავება

საქართველოში ელექტროსადგურების ჯამურმა დადგმულმა სიმძლავრემ 2024 წელს 4.6 გიგავატს გადააჭარბა. 2015 წლის შემდეგ საქართველოს ენერგოსისტემას 1100 მეგავატზე მეტი სიმძლავრე დაემატა, საიდანაც 460 მეგავატი თბოსადგურების, 21 მეგავატი ქარის სადგურის, ხოლო დანარჩენი

სიმძლავრე ჰიდროსადგურების სახით არის წარმოდგენილი. 2024 წელს საქართველოს ელექტროსისტემას 47 მეგავატზე მეტი სიმძლავრე დაემატა: ხობი 2 ჰესი - 44.5 მეგავატი, შვეაბური ჰესი - 1.9 მეგავატი, დალეთი ჰესი - 0.8 მეგავატი. (იხილეთ გრაფიკი 15).

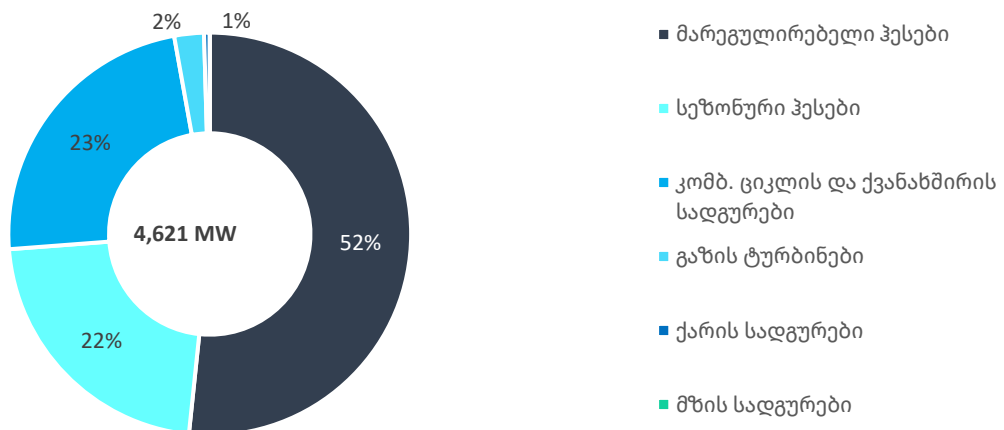
გრაფიკი: გენერაციის ახალი ობიექტების ექსპლუატაციაში გაშვება, MW

წყარო: GSE, GNERC, MoESD, თიბისი კაპიტალი

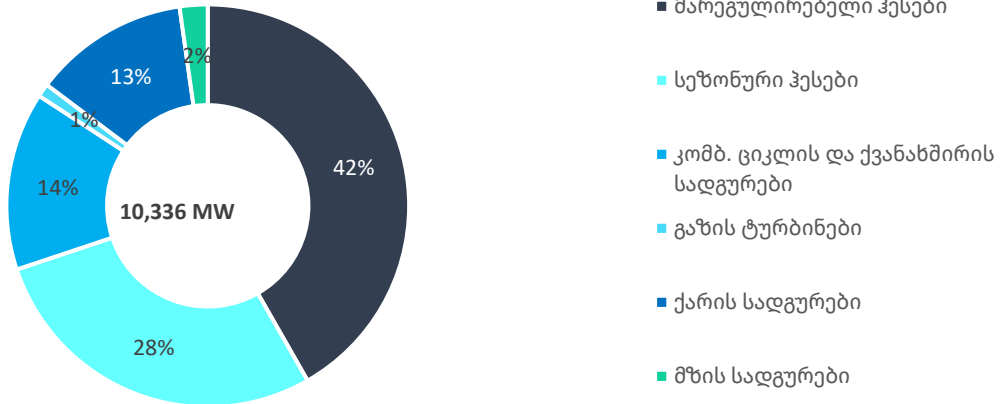
დადგმული სიმძლავრის გადანაწილება ძალზე კონცენტრირებულია და სიმძლავრის 70%-ზე მეტი ჰიდროელექტროსადგურებზე ნაწილდება, ხოლო დადგმული სიმძლავრის მეოთხედი თბოსადგურებზე მოდის. ჯერ კიდევ განვითარების ადრეულ ეტაპზეა ქარის ელექტროსადგურები, მათი დადგმული სიმძლავრის წილი მთლიანად მხოლოდ 0.5%-ია. მომავალში იგეგმება განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოების გაზრდა, რაც გამოიხატება ქარისა და მზის გაზრდილი წილით სამიზნე დადგმულ სიმძლავრეში (გრაფიკი 16 და გრაფიკი 17).

გრაფიკი: დადგმული სიმძლავრე 2023 წლისთვის, MW

წყარო: GSE

გრაფიკი : საპროგნოზო დადგმული სიმძლავრე 2034 წლისთვის, MW

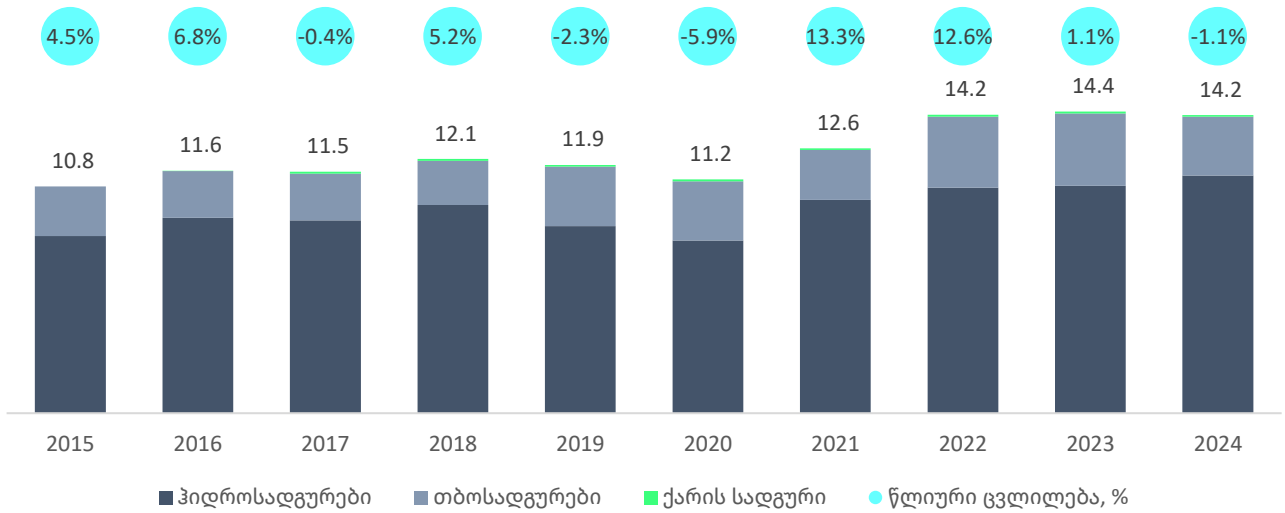

წყარო: GSE

ელექტროენერჯის გამომუშავების და მოთხოვნა - მიწოდების ტენდენციები

2024 წელს ელექტროენერჯის გამომუშავება საქართველოში 1.1%-ით შემცირდა და 14.2 ტერავატსაათს გაუტოლდა. საქართველოსთვის ჰიდროგენერაცია წარმოადგენს ელექტროენერჯის გამომუშავების ძირითად წყაროს, რომლის წილი 2024 წელს 79.4%-ს შეადგენდა. თბოგენერაციის წილი გამომუშავებაში წლიდან წლამდე ცვალებადია და 2024 წლისთვის 19.8% შეადგინა, ხოლო ქარის სადგურის წილი გენერაციაში 0.5%-ია.

გრაფიკი: ელექტროენერჯის გამომუშავება, TWh

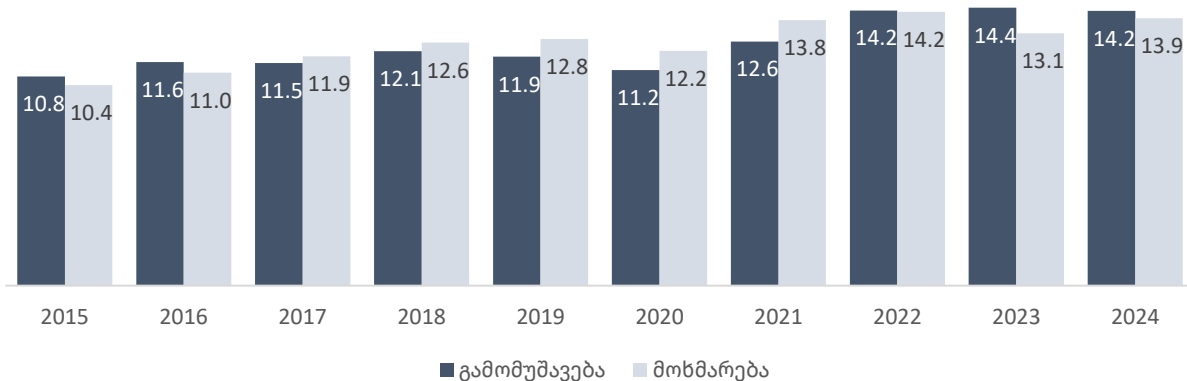

წყარო: GNERC

ადგილობრივი განახლებადი რესურსების ათვისების შედარებით დაბალმა ტემპმა, ასევე, წლიური და სეზონური რეგულირების ჰიდროსადგურების სიმწირემ, მათ შორის, ენგურის წყალსაცავის ინტენსიურმა დამუშავებამ, საბოლოო ჯამში, გამოიწვია თბოსადგურების გამომუშავების და იმპორტის ზრდა. ჰიდროსადგურების გამომუშავების სეზონურობა ქმნის სიმძლავრის სიჭარბეს მაისის, ივნისისა, და ივლისის პერიოდში, რა დროსაც შესაძლებელია ელექტროენერჯის ექსპორტი, ხოლო წლის დანარჩენ თვეებში შიდა მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად საჭიროა თბოსადგურების გამოყენება და ელექტროენერჯის პირდაპირი იმპორტი.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო სამი წლის განმავლობაში წლიური გამომუშავება უტოლდება ან აჭარბებს წლიურ მოხმარებას, მოხმარებისა და გამომუშავების სეზონური დისბალანსის გამო საჭიროა იმპორტირებული ელექტროენერჯის შექმნა.

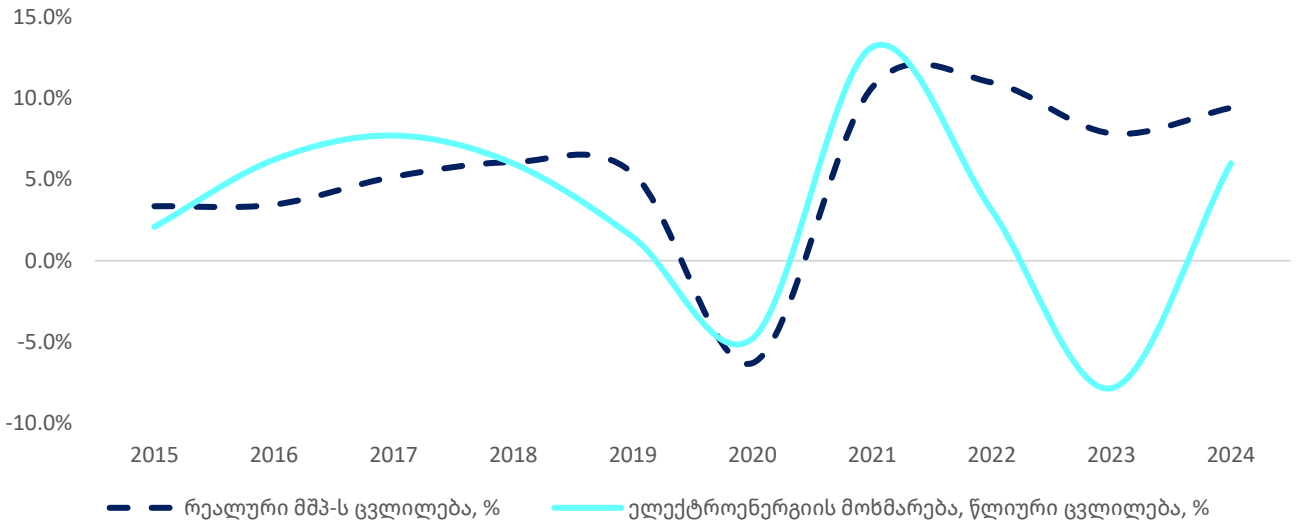
გრაფიკი: ელექტროენერჯის მოხმარება და გამომუშავება, TWh

წყარო: GNERC

ელექტროენერჯის მოხმარების წლიური ცვლილება და მშპ-ს ზრდა გარკვეულწილად ერთმანეთთან არის დაკავშირებული. 2015-2024 წლებში ამ ორ დროით მწკრივს შორის კორელაციის კოეფიციენტი 0.46-ს შეადგენს.

გრაფიკი: რეალური მშპ-ს და ელექტროენერჯის წლიური ცვლილება, %

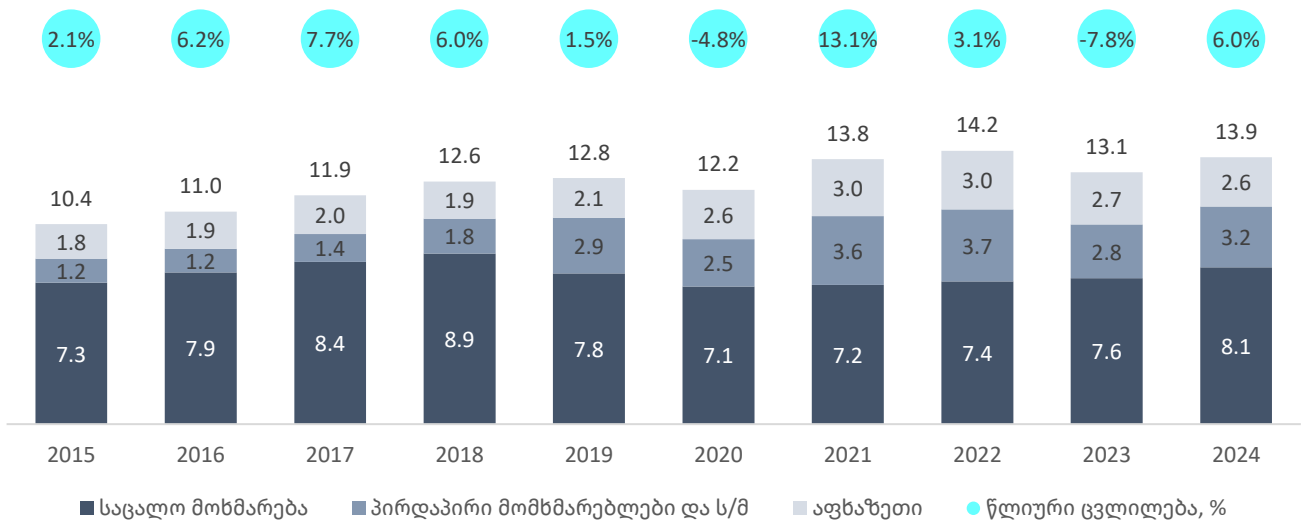
წყარო: GNERC, საქსტატი

შენიშვნა: მშპ-ს ზრდის ტემპი 2024 წლისთვის წარმოადგენს საქსტატის მიერ წინასწარ შეფასებას

2024 წელს ელექტროენერჯის მოხმარება წლიურად 6.0%-ით გაიზარდა და 13.9 ტერავატსაათი შეადგინა. მომხმარებლების ჯგუფების მიხედვით, ყველაზე მსხვილ ჯგუფს 58%-იანი წილით საცალო მომხმარებლები წარმოადგენენ, პირდაპირი მომხმარებლების წილი მოხმარებაში 23%-ით განისაზღვრა, ხოლო ოკუპირებული აფხაზეთის მოხმარება მოხმარებაში 19%-მდე იყო.

აღსანიშნავია, რომ ბოლო 10 წლის განმავლობაში ელექტროენერჯის მოხმარება შემცირდა 2020 წელს 4.8%-ით, რაც გამოწვეული იყო კოვიდ პანდემიასთან დაკავშირებული შეჩერებული ეკონომიკური აქტივობით. ელექტროენერჯის მოხმარება, ასევე, 2023 წელს წლიურად 7.8%-ით შემცირდა, რაც გამოწვეული იყო პირდაპირი მომხმარებლების კატეგორიაში მოხმარების შემცირებით, კონკრეტულად კი მეტალურგიული სექტორისა და კრიპტომინინგით დაკავებული კომპანიების მოხმარების ვარდნით.

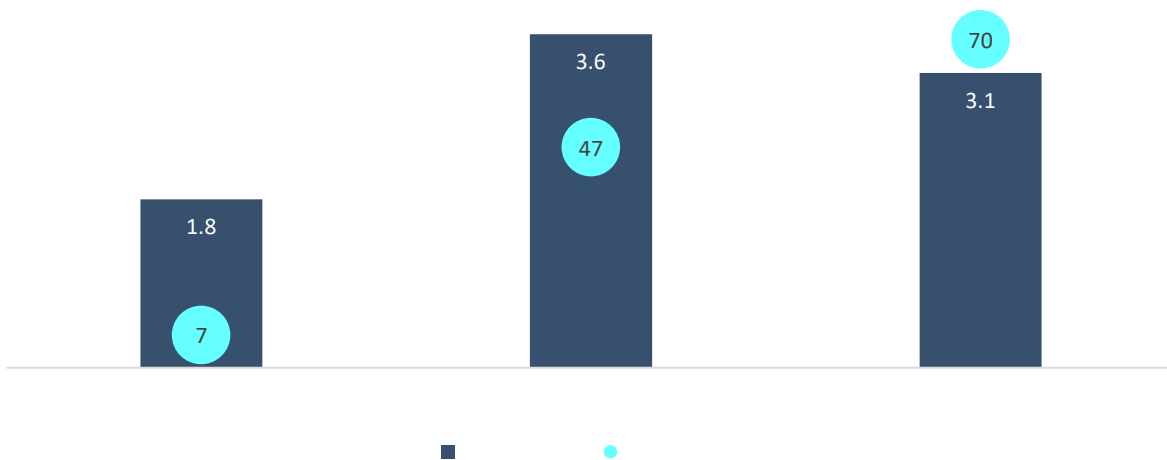
გრაფიკი: ელექტროენერჯის მოხმარება მომხმარებელთა ძირითადი ჯგუფების მიხედვით, TWh

წყარო: GNERC

პირდაპირი მომხმარებლების რაოდენობის ზრდამ ბოლო წლებში, რაც ძირითადად საკანონდებლო ცვლილებებით იყო გამოწვეული, გაზარდა პოტენციური მყიდველების რაოდენობა მომწოდებლებისთვის. 2025 წლის ივლისიდან პირდაპირ მომხმარებლებად რეგისტრაცია სავალდებულო გახდება 35-110 კვ ძაბვაზე მიერთებული ყველა მომხმარებლისთვის და 6-10 კვ ძაბვის აბონენტებისთვის თვეში არანაკლებ 1 გვტ. სთ მოხმარებით, რაც დამატებით გაზრდის პოტენციური მყიდველების რაოდენობას (გრაფიკი 22).

გრაფიკი: პირდაპირი მომხმარებლების რაოდენობა და მოხმარება, TWh

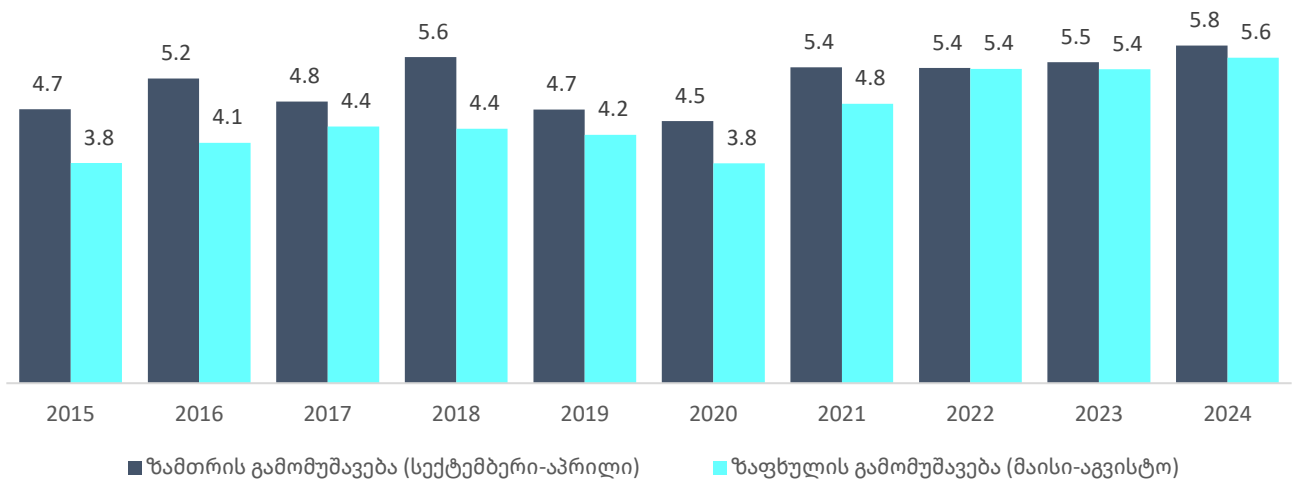

წყარო: GNERC

ელექტროენერჯის გამომუშავება და მოხმარება სეზონების მიხედვით

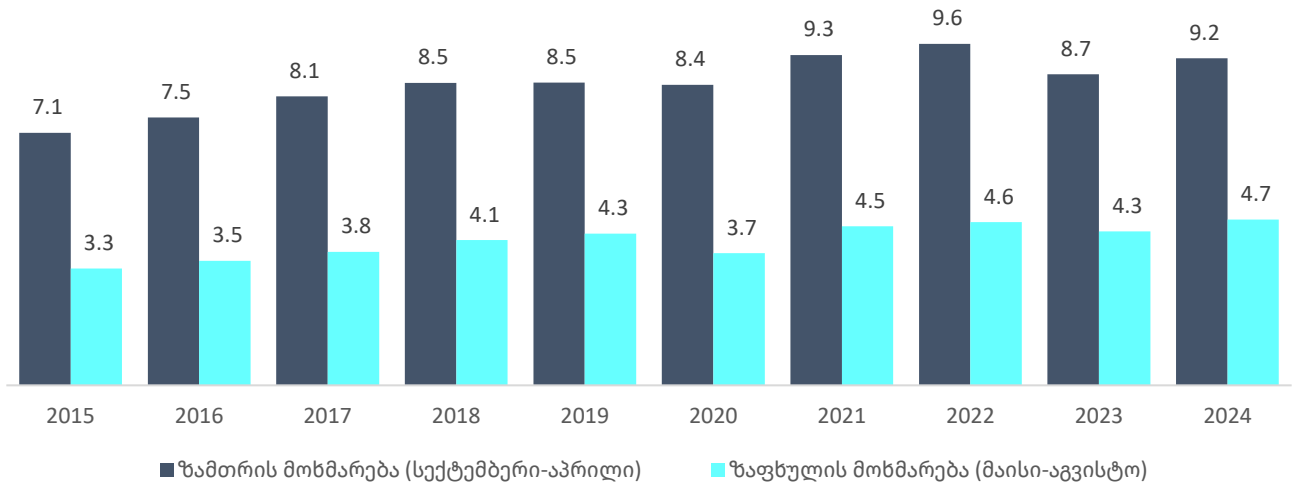
ისტორიულად, ზამთრის თვეებში ელექტროენერჯის მოხმარება აჭარბებს ჰიდროელექტროსადგურების გენერაციას - რაც ქმნის თბოსადგურებისა და ელექტროენერჯის იმპორტის საჭიროებას. რაც შეეხება ზაფხულის თვეებს - ამ შემთხვევაში, ჰიდროელექტროსადგურების გამომუშავებული ელექტროენერჯია აჭარბებს ჯამურ მოხმარებას, რაც ქმნის ელექტროენერჯის ექსპორტზე გატანის შესაძლებლობას.

გრაფიკი: ჰიდროსადგურების მიერ ელექტროენერჯის გამომუშავება სეზონების მიხედვით, TWh

წყარო: GNERC

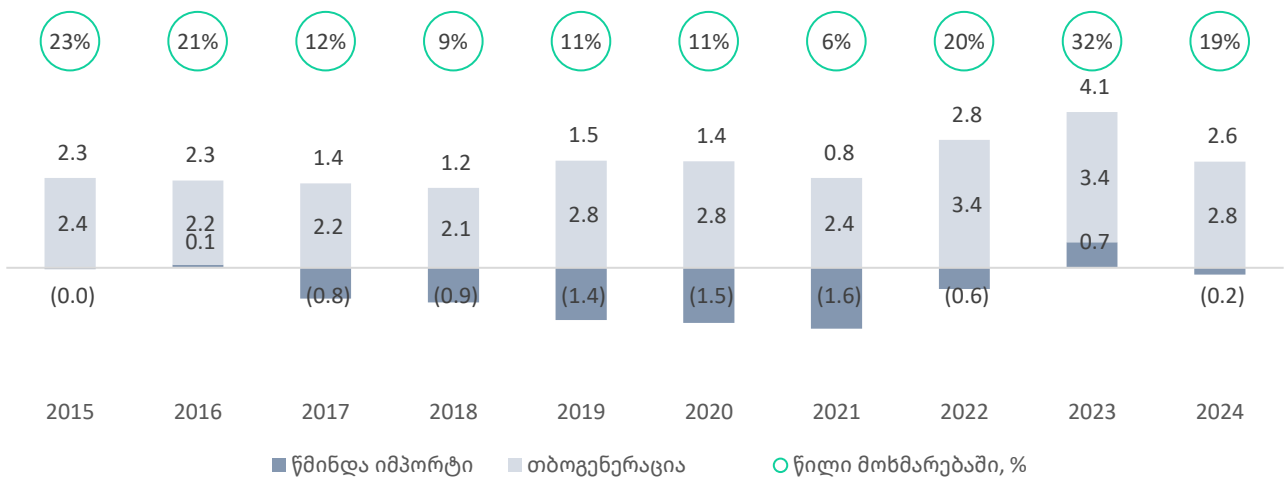
გრაფიკი : ელექტროენერჯის სეზონური მოხმარება, TWh

წყარო: GNERC

თბოგენერაცია, რომელიც საქართველოში სრულად წარმოდგენილია ბუნებრივ აირზე მომუშავე თბოსადგურების სახით, იმპორტულ ბუნებრივ აირს იყენებს, რაც, მაკროეკონომიკური თვალსაზრისით, იმპორტის მსგავსად, ფულადი რესურსების ქვეყნიდან გადინებაა, ხოლო ენერგეტიკული უსაფრთხოების თვალსაზრისით, გარე წყაროზე დამოკიდებულება. საგარეო დამოკიდებულება, როგორც თბოგენერაციისა და წმინდა იმპორტის ჯამი, 2024 წლისთვის 19%-ს შეადგენდა (გრაფიკი 25).

გრაფიკი: ელექტროენერჯის წმინდა იმპორტი და თბოგენერაცია, TWh და წილი მოხმარებაში, %

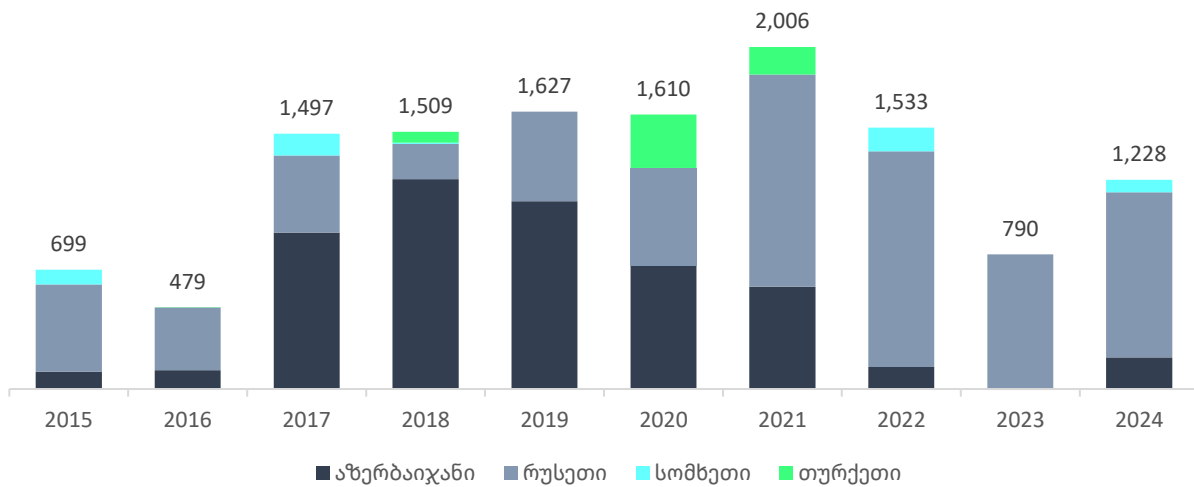
წყარო: GNERC, თიბისი კაპიტალი

ელექტროენერჯით საგარეო ვაჭრობა

საქართველო, არსებული მდგომარეობით, დაკავშირებულია ყველა მეზობელი ქვეყნის ენერგოსისტემებთან 500, 400, 330, 220 კილოვოლტი მაღალი ძაბვის ხაზებით, რაც როგორც ექსპორტ-იმპორტის, ისე ტრანზიტის თვალსაზრისით გამოიყენება.

ურთიერთდაკავშირებული შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს საშუალებას აძლევს იმპორტიორები 4 მეზობელ ქვეყანას შორის კომერციული პირობების საფუძველზე აირჩიოს. იმპორტი, ძირითადად, ხორციელდება რუსეთიდან (როგორც კომერციული, ისე ოკუპირებული აფხაზეთის საჭიროების დასაკმაყოფილებლად), სომხეთიდან და აზერბაიჯანიდან. ელექტროენერჯის იმპორტი თურქეთიდან, ბოლო წლების განმავლობაში, კომერციულ ხასიათს არ ატარებს (გრაფიკი 26).

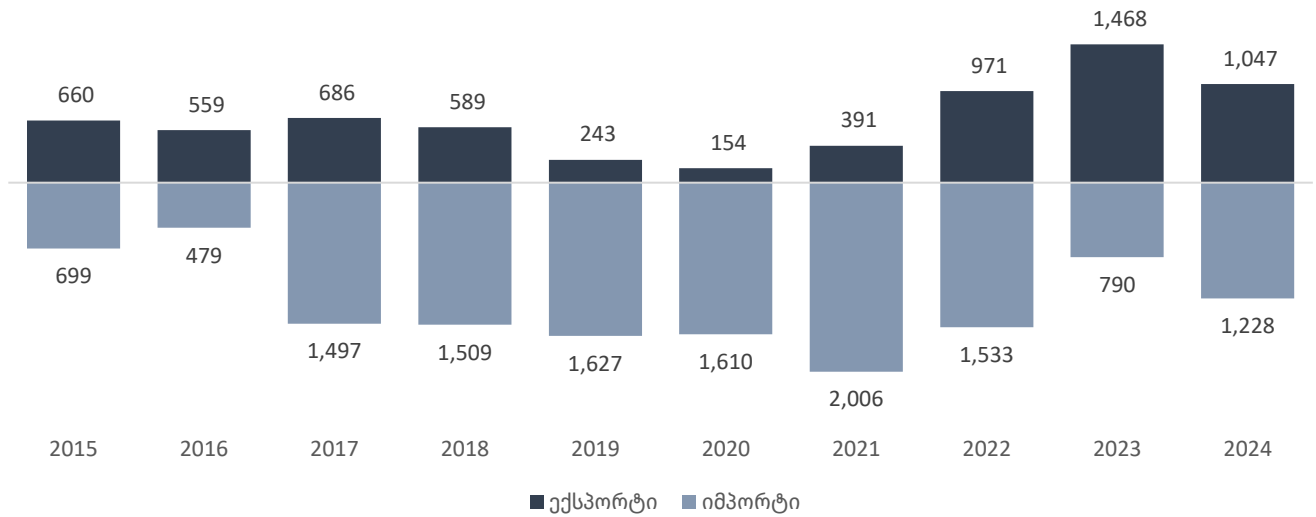
გრაფიკი : ელექტროენერჯის იმპორტი ქვეყნების მიხედვით, GWh

წყარო: GNERC

2024 წელს ჯამურად იმპორტირებულია 1,228 გიგავატსაათი ელექტროენერჯია, ხოლო ექსპორტმა 1,047 გიგავატსაათი შეადგინა. შედეგად, 2024 წელს უარყოფითმა სავაჭრო სალდომ 181 გიგავატსაათი შეადგინა.

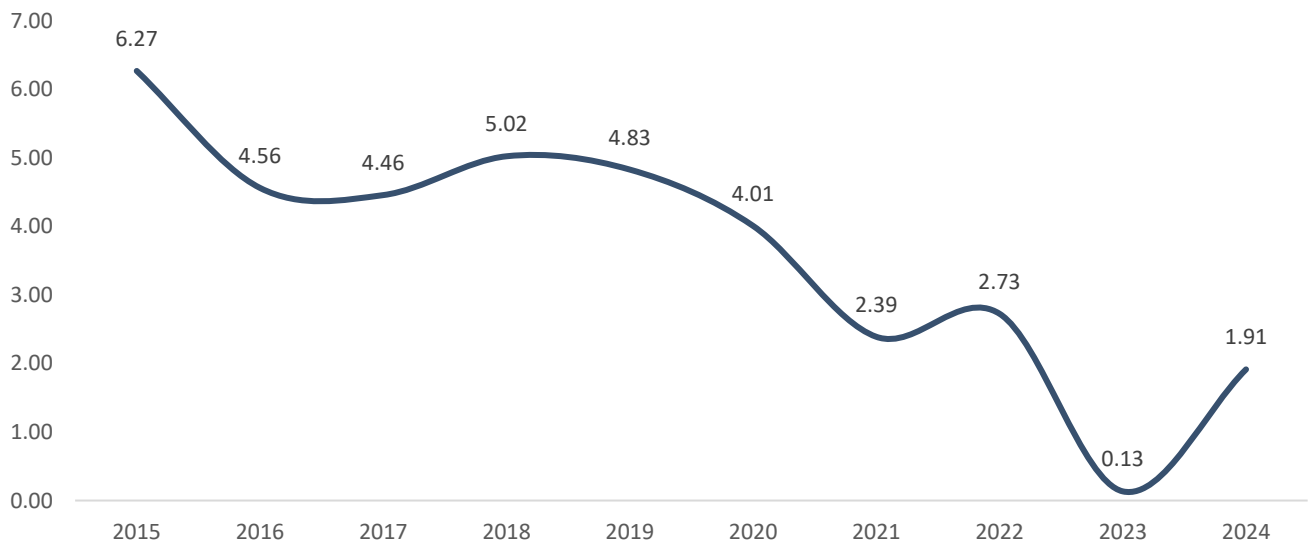
გრაფიკი: ელექტროენერჯით საგარეო ვაჭრობა, GWh

წყარო: GNERC

საშუალო საიმპორტო ფასები სხვადასხვა გარე ფაქტორებზე დამოკიდებული და წლების მიხედვით განსხვავებულია. ბოლო პერიოდში შემცირებული საიმპორტო ფასები განპირობებულია რუსეთის მიერ მოწოდებული იაფი ელექტროენერგიით, რომელიც მხოლოდ ოკუპირებული აფხაზეთის ზამთრის დეფიციტის დასაფარადაა განკუთვნილი.

გრაფიკი : ელექტროენერგიის საშუალო საიმპორტო ფასი, (აშშ ცენტი/კვტ. საათი)

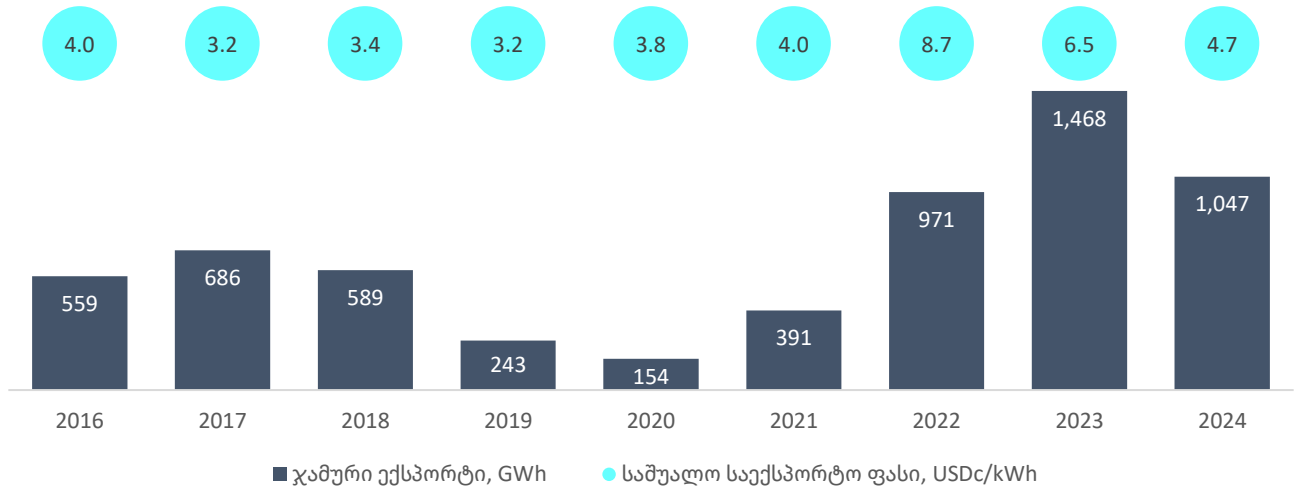
წყარო: GNERC, საესტატი

ელექტროენერგიის ძირითადი საექსპორტო ბაზარს თურქეთი წარმოადგენს, რასაც ხელს უწყობს, ერთი მხრივ, მძლავრი ტრანსსასაზღვრო მიმოცვლის შესაძლებლობები, მეორე მხრივ კი, თურქეთის ბაზარზე ენერჯის მზარდი მოთხოვნა. ასევე, მცირე და არარეგულარული მოცულობებით ექსპორტი

ხორციელდება აზერბაიჯანსა და სომხეთში. კომერციული ხასიათის ექსპორტი, შემოთავაზებული დაბალი ფასის გამო, რუსეთის ფედერაციაში ბოლო 5 წლის განმავლობაში არ განხორციელებულა.

2024 წლის განმავლობაში ჯამურად ექსპორტირებულმა ელექტროენერგიის მოცულობამ 1,047 GWh შეადგინა, რაც წლიურად 28.7%-ით შემცირებული მაჩვენებელია. რაც შეეხება 2024 წლის საშუალო საექსპორტო ფასს, ის 4.7 აშშ ცენტს გაუტოლდა (2023 წელს: 6.5 აშშ ცენტი) (გრაფიკი 29).

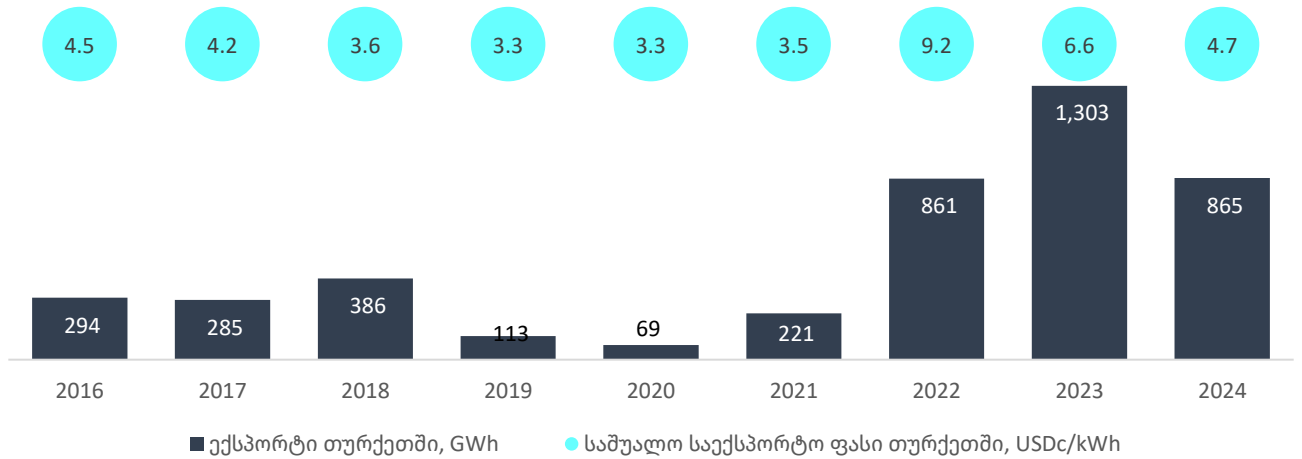
გრაფიკი : ელექტროენერგიის ექსპორტი, GWh და საშუალო საექსპორტო ფასი, აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე

წყარო: GNERC, საქსტატი

2024 წელს თურქეთში ექსპორტზე გატანილმა ელექტროენერგიამ 865 GWh შეადგინა, რაც წლიურად 33.6%-ით შემცირებული მაჩვენებელია. რაც შეეხება თურქეთში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასს, 2024 წელს ერთ კილოვატსაათზე 4.7 აშშ ცენტი შეადგინა (2023 წელს: 6.6 აშშ ცენტი) (გრაფიკი 30).

გრაფიკი 30: ელექტროენერგიის ექსპორტი თურქეთში (GWh) და თურქეთში ექსპორტზე გატანილი ელექტროენერგიის საშუალო ფასი, აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე

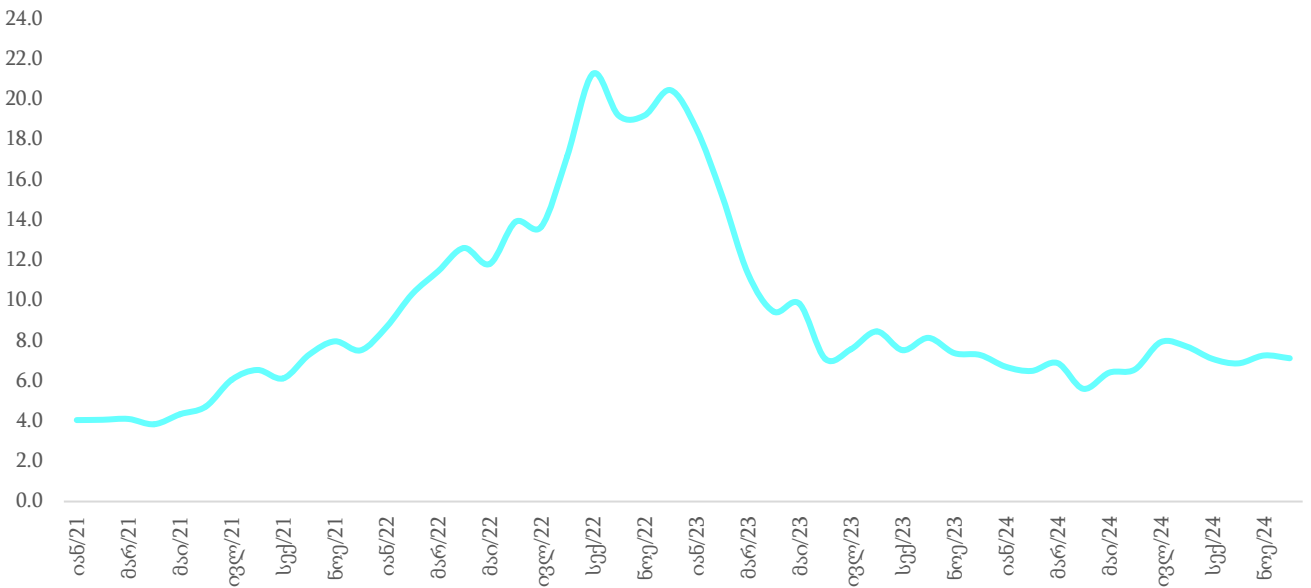

წყარო: GNERC, საესტატი

2022 წლის განმავლობაში თურქულ ენერგეტიკულ ბაზარზე ელექტროენერჯის ფასმა ისტორიულ მაქსიმუმს მიაღწია და ერთ კილოვატსაათზე 21.3 აშშ. ცენტი შეადგინა. ფასების ზრდის ერთ-ერთი გამომწვევი მიზეზი ბუნებრივ აირზე გაზრდილი ფასები იყო, რომლის საშუალებითაც თურქეთი საკუთარი ელექტროენერჯის გამომუშავების დაახლოებით მეხუთედს აკმაყოფილებს.

2024 წლის ბოლოსთვის ფასები შედარებით სტაბილურია, თუმცა, 2021 წლის დონესთან შედარებით მაღალ დონეზე ნარჩუნდება (გრაფიკი 31).

გრაფიკი : ელექტროენერჯის საშუალო თვიური შეწონილი ფასები თურქეთის დღით-ადრე ბაზარზე, აშშ. ცენტი კვტ.სთ-ზე

1.2. სამომავლო სტრატეგია და მიზნები:

კომპანია უშუალოდ ახორციელებს განახლებადი ენერჯის ბიზნესის მოქმედი და სრულად ოპერირებადი აქტივების მართვას. ამ ეტაპისთვის, ემიტენტი არ მოელის მის საქმიანობაში რაიმე ტიპის არსებითი ცვლილებების განხორციელებას ან მნიშვნელოვანი/დიდი ახალი პროექტების განხორციელებას. ამის გარდა, ემიტენტის დაფინანსებასთან, კაპიტალიზაციასა და დავალიანებასთან დაკავშირებით იხილეთ პროსპექტის ქვეთავი „სარეგისტრაციო დოკუმენტი, კაპიტალიზაცია და დავალიანება“.

დამატებით, კომპანიის ბიზნეს სტრატეგიის ძირითადი ელემენტები შემდეგია:

ელექტროენერჯის ბაზრის ხელსაყრელ პირობებზე კაპიტალიზაცია

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი ელექტროენერჯის გამოიმუშავებს განახლებადი ენერჯის წყაროების გამოყენებით. საქართველოში არსებობს მრავალი დადგენილება და მხარდაჭერის მექანიზმი მზის, ქარის და ჰიდრო ენერჯის წარმოებისთვის, როგორც საქართველოს 2030 წლის კლიმატის ცვლილების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის (CCSAP) ნაწილი. განახლებადი ენერჯის წყაროები განიხილება, როგორც ენერჯის მომავალი და მეტად ღირებულია, ვიდრე ელექტროენერჯის წარმოების ტრადიციული წყაროები.

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი საქართველოში, მათ შორის „ემიტენტის“ სტრატეგია - ელექტროენერჯის ბაზრის ხელსაყრელ პირობებზე კაპიტალიზაციას ისახავს მიზნად. ენერჯეტიკული ბაზრის სტრუქტურის ევროკავშირის დირექტივებთან თანდათანობითი ჰარმონიზაციის ფონზე იქმნება უფრო ლიკვიდური, კონკურენტუნარიანი და გამჭვირვალე ბაზარი. ელექტროენერჯის ბაზრის დერეგულირების შემდეგ, საქართველოს მთავრობამ მიიღო ელექტროენერჯის ბაზრის ახალი მოდელის კონცეფცია. საერთო ჯამში, საქართველოს განახლებადი ენერჯის ბიზნესში მოსალოდნელია ელექტროენერჯის ბაზარზე დაგეგმილი რეფორმების მიღება, რაც კიდევ უფრო დადებით გავლენას მოახდენს ელექტროენერჯის ფასებზე.

გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (“ESG”) საკითხების პრიორიტეტიზაცია, მათ შორის მდგრადი განვითარების მიზნები (“SDG”), კომპანიის სტრატეგიის ნაწილია

განახლებადი ენერჯის ბიზნესი ხელს უწყობს კლიმატის ცვლილებების შეჩერებას (მიტიგაციას) და ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებას. განახლებადი ენერჯის პროექტები ხელს უშლის გარემოს დაბინძურების მატებას, რადგან განახლებადი ენერჯის გენერაციის ობიექტების ოპერირების პროცესში მინიმუმამდეა დაყვანილი ემისიების გამოყოფა რაც ამცირებს გარემოს დაბინძურების დონეს და ეხმარება საქართველოს გარდაიქმნას უფრო მდგრად და დაბალემისიანი ეკონომიკის მქონე ქვეყნად.

კომპანიის ჰიდროენერგეტიკული პროექტები ოპერირებს გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (ESG) სტანდარტების დაცვით, მათ შორის, საქართველოს კანონის „გარემოს დაცვის შესახებ“ (№519, 1996) და ევროკავშირის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დირექტივის (2014/52/EU) მოთხოვნათა დაცვით, რაც უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნებაზე მინიმალურ ზემოქმედებას. „ემიტენტის“ სტრატეგიაა დააბალანსოს ელექტროენერჯის გენერაცია ეკოსისტემის შენარჩუნებასთან და ამით უზრუნველყოს ბიზნესის გრძელვადიანი მდგრადი განვითარება.

კომპანიის სტრატეგიის ძირითადი მიმართულებები მოიცავს:

- **გარემო / გარემოზე ზემოქმედება:** კომპანია აკონტროლებს და მართავს გარემოზე ზეგავლენას, განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა წყლის ეკოსისტემებს, გეოდინამიკურ სტაბილურობასა და დაბინძურების პრევენციას;
- **საზოგადოება / საზოგადოების ჩართულობა:** კომპანია აქტიურად თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ახორციელებს ინვესტიციებს ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაში, სოციალურ კეთილდღეობასა და ცხოვრების ხარისხის ამაღლების ინიციატივებში;
- **ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება:** კომპანიისთვის მნიშვნელოვანია თანამშრომლების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, რისთვისაც უზრუნველყოფს სათანადო სამუშაო პირობებს, ჯანდაცვასა და სხვა დაცვის ზომებს ყველა თანამშრომლისთვის.

გარემო / გარემოზე ზემოქმედება:

2018 წლიდან „ემიტენტი“ თანამშრომლობს შპს „გამასთან“, რომელთანაც გაფორმებული კონტრაქტის შესაბამისად, შპს „გამა“ ახორციელებს გარემოზე ზემოქმედების მონიტორინგს. მონიტორინგი ხორციელდება შემდეგ საკითხებზე:

- **ბიომრავალფეროვნების დაცვა:** ჰიდროელექტროსადგურების მიმდებარე ტერიტორიებზე წყლის ეკოსისტემების დაცვის, ეკოლოგიური ხარჯის მართვისა და ზემოქმედების შემცირების ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- **გეოდინამიკური სტაბილურობა:** საშიში გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების პრევენციული ღონისძიებების შესრულების მდგომარეობა;
- **დაბინძურების კონტროლი:**
 - **ჰაერის ხარისხი:** ემისიების შემცირებისა და გარემოსდაცვითი ნორმების დაცვის მდგომარეობა;
 - **ხმაური და ვიბრაცია:** სტრატეგიების დანერგვის მდგომარეობა მოსახლეობასა და ფაუნაზე ზემოქმედების შესამცირებლად;
 - **წყლის დაცვა:** ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების პრევენციისა და ხარისხის კონტროლის მდგომარეობა;
 - **ნიადაგისა და გრუნტის დაცვა:** ნარჩენების მართვის და მასალების სათანადო დამუშავების გზით ნიადაგის დაბინძურების თავიდან აცილების მდგომარეობა;
 - **საშიში მასალები:** ასაფეთქებელი მასალების შენახვისა და გამოყენების მდგომარეობა, უსაფრთხოების ნორმების დაცვით.

- **ნარჩენების მართვა:** კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად, გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მდგომარეობა - ნარჩენების შემცირების, გადამუშავებისა და განადგურების ეფექტიანი სისტემით;
- **შრომითი და საყოფაცხოვრებო პირობები:** სამშენებლო სამუშაოებზე დასაქმებული პერსონალის შრომის და საყოფაცხოვრებო პირობების მდგომარეობა;
- **სხვა**

შპს „გამა“, ემიტენტთან შეთანხმებით, ყოველკვარტლურად აგზავნის აღნიშნულ რეპორტებს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოსთან.

საზოგადოება / საზოგადოების ჩართულობა:

ემიტენტმა რამდენიმე სოციალური პროექტი განახორციელა სოფელ ხიდში, ადგილობრივი მაცხოვრებლებისთვის პირობების გასაუმჯობესებლად, კერძოდ:

- **ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება:** სოფლის გზების შეკეთება და სადრენაჟე სისტემების მონტაჟი, რათა გაუმჯობესდეს ტრანსპორტირება და შემცირდეს წყალდიდობის რისკი;
- **სოციალურად დაუცველი ჯგუფების მხარდაჭერა:** სოციალურად დაუცველი პირებისთვის დახმარების გაწევა, რათა ხელი შეუწყონ საზოგადოების ინკლუზიურობას;
- **ურბანული განვითარება:** გარკვეული ტერიტორიის მოპირკეთება და რეაბილიტაცია, ადგილობრივი განვითარების ხელშეწყობისა და სოფლის იერსახის გაუმჯობესების მიზნით - მათ შორის საფეხბურთო სტადიონის საფარის შეცვლა/მოწესრიგება.

ამასთანავე, კომპანია თანამშრომლობს საქველმოქმედო ფონდ აიპ „ოცხანასთან“, რომელიც სოფელი ხიდის მოსახლეობის შექმნილი ფონდია და მას ყოველწლიურად ფინანსურ მხარდაჭერას უწევს - ამ ეტაპზე დაახლოებით 100 000 ლარის ოდენობით.

ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება:

ემიტენტის პრიორიტეტია თანამშრომლების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. თანამშრომლების მხარდაჭერა მოიცავს:

- სამშენებლო პერსონალისთვის შესაბამისი საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფას;
- სამედიცინო დახმარებისა და ჯანდაცვის სერვისების შეთავაზებას;
- სპეციალური სამუშაო ტანსაცმლითა და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფას.

დამატებით, „ემიტენტის“ მშობელმა კომპანიამ 2024 წლის დეკემბერში შეიმუშავა მწვანე დაფინანსების ჩარჩო. აღნიშნულის ქვეშ მშობელ კომპანიას და „ემიტენტს“ შესაძლებლობა ექნებათ მწვანე ობლიგაციების ემისიის ან/და სხვა მწვანე დაფინანსების აღების, რაც ხელს შეუწყობს კომპანიის მდგრადი განვითარების სტრატეგიის განხორციელებას.

აღნიშნული მწვანე დაფინანსების ჩარჩოს ქვეშ კომპანიის მდგრადი განვითარების მიზნებია (“SDG”):

- **ხელმისაწვდომი და სუფთა ენერჯია (SDG 7 - Affordable and Clean Energy):** განახლებადი ენერჯიის პროექტების განვითარება, ენერგოეფექტურობის გაზრდა და განახლებადი ენერჯიის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.
- **კლიმატური ქმედება (SDG 13 - Climate Action):** კლიმატის ცვლილების გავლენის შემცირება, დაბალემისიური ტექნოლოგიების მხარდაჭერა და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის გაძლიერება.
- **პატიოსანი შრომა და ეკონომიკური ზრდა (SDG 8 - Decent Work and Economic Growth):** მაღალი სოციალური და შრომითი სტანდარტების დანერგვა, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა და ეკონომიკური ზრდის მდგრადი მოდელის განვითარება.

დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „მწვანე დაფინანსების ჩარჩო“.

ძირითადი მომხმარებლები და მომწოდებლები

„კომპანიის“ ძირითადი ადგილობრივი მომხმარებელი არის სს „ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი“ (ესკო). ამავდროულად, ემიტენტს ჰყავს პირდაპირი მომხმარებლები, რომლებთანაც ის თანამშრომლობს წელიწადის იმ 4 თვის განმავლობაში, რომელიც არ იფარება გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებით (PPA).

2024 წელს პირდაპირი მომხმარებლები შემოსავლის 37%-ს წარმოადგენდნენ, ხოლო სს „ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი“ (ესკო) 63%-ს.

დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ქვეთავში „ინფორმაცია მატერიალური ხელშეკრულებების შესახებ“.

კომპანიის საქმიანობაში გამოყენებული რესურსები და ტექნოლოგიები

• **ტექნოლოგიური რესურსი**

კომპანია სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე იყენებს მაღალი ხარისხის ევროპულ ტექნოლოგიებს და დანადგარებს, რომლებიც დამახასიათებელია განახლებადი ენერჯიის ბიზნესებისთვის. მათ შორის არის ტურბინები, ჰიდრავლიკის სისტემა, გენერატორი, ელექტრული მოწყობილობები, ტრანსფორმატორები, მილსადენი.

ინფორმაცია ტექნოლოგია/დანადგარების მწარმოებელ ქვეყნებსა და კომპანიებზე შეგიძლიათ იხილოთ ცხრილში:

ცხრილი 8: ელექტროსადგურის ძირითადი ტექნოლოგიური კომპონენტები და მომწოდებლები

მოწყობილობა	კომპანია	ქვეყანა
ტურბინები	Vaptech	ბულგარეთი
ჰიდრავლიკური სისტემა	Vaptech	ბულგარეთი
გენერატორი	Alconza/Mareli	ესპანეთი/იტალია
ელექტრული მოწყობილობები	Shneider	გერმანია
ტრანსფორმატორები	Shneider	გერმანია
მილსადენი	Noksel	თურქეთი

• **ადამიანური რესურსი**

„კომპანიისთვის“ ძალიან მნიშვნელოვანია თითოეული თანამშრომელი, 2025 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიაში“ დასაქმებული იყო 36 ადამიანი.

ბიზნეს პროცესისა და ხარისხის კონტროლის პროცედურები

ემიტენტისთვის ბიზნეს პროცესისა და ხარისხის კონტროლის პროცედურების აღწერა რელევანტური არ არის.

კონკურენტული პოზიცია

მოცემულ სექციაში ნაჩვენებია „კომპანიის“ ძირითადი ფინანსური ინფორმაცია ბაზრის სხვა მოთამაშეებთან მიმართებაში ქვემოთ მოყვანილია სამი კონკურენტი კომპანია, რომლებიც კომპანიის მსგავსია ოპერაციებისა და მასშტაბის შესადარისობის საფუძველზე. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიების ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული მონაცემები.

- **შპს „ავსტრიან ჯორჯიან დეველოპმენტი“ (ს/კ 404997232) - ლახამი 1 და ლახამი 2 ჰესები**

კომპანიის საქმიანობის ძირითადი მიმართულებაა საქართველოში ლახამის ჰიდროელექტროსადგურის (შემდგომში - “ლახამი“) მშენებლობა, საკუთრება და ოპერირება. ლახამის კასკადი შედგება ორი ჰესისგან: ზედა ეტაპი ლახამი 1 (6.4 მეგავატიანი) და ქვედა ეტაპი ლახამი 2 (9.6 მეგავატიანი, *წყარო: <https://mepa.gov.ge/>*) ჰესებისგან. სამშენებლო სამუშაოები დაიწყო 2018 წელს და წარმატებით დასრულდა 2020 წელს. ლახამი 2 ჰესმა მუშაობა დაიწყო 2020 წლის 19 აგვისტოს, ხოლო ჰესი ლახამი 1 ამოქმედდა 2020 წლის 17 ოქტომბერს. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიის ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული რიცხვები.

- **შპს „ენერჯია“ (ს/კ 401950037) – ლარსი და შილდა ჰესი**

შპს ენერჯია-ს ძირითადი საქმიანობა არის ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. კომპანიის ძირითად საოპერაციო აქტივი არის ორი ჰიდროელექტროსადგური: ლარსი ჰესი (19 მეგავატიანი) რომელიც მდებარეობს დარიალში, ყაზბეგის რაიონი. ლარსი ჰესის მშენებლობა დასრულდა 2014 წლის იანვარში და დასრულებისთანავე დაიწყო ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. შილდა ჰესი (5 მეგავატიანი) რომელიც მდებარეობს სოფელ შილდაში, ყვარლის რაიონი. შილდა ჰესის მშენებლობა დასრულდა 2013 წლის სექტემბერში, სექტემბრის თვიდანვე დაიწყო ელექტროენერჯიის გენერაცია და გაყიდვა. ცხრილში წარმოდგენილია კომპანიის ინდივიდუალური ანგარიშებიდან აღებული რიცხვები.

კომპანია ასევე ფლობს სს „დარიალი ენერჯის“ აქციების 44.27%-ს.

- **შპს „ბახვი ჰაიდრო პაუერ“ (ს/კ 205270810) - ბახვი 3**

კომპანიის ძირითად საქმიანობას წარმოადგენს ჰიდროელექტროსადგურის მფლობელობა და ექსპლუატაცია. კომპანია დაფუძნდა შპს “როტერმან-ჯორჯიასა” და შპს “ჯორჯიან ჰაიდრო პაუერს” შორის პარტნიორობის ხელშეკრულების გაფორმების შედეგად, კერძოდ კი საქართველოში, ოზურგეთში მდინარე ბახვისწყალზე ბახვი 3-ის ჰიდროელექტროსადგურის (10 მეგავატიანი, *წყარო: <https://ghp.ge/>*) ერთობლივად მშენებლობის, ექსპლუატაციაში გაშვებისა და გამოყენების მიზნით. აღნიშნული ჰიდროელექტროსადგური სრული დატვირთვით მუშაობს 2015 წლის ზაფხულიდან.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში მაჩვენებლები წარმოდგენილია 2023 წლის 31 დეკემბრისთვის (დამატებულია „ემიტენტის“ 2024 წლის 31 დეკემბრის მაჩვენებლები), ფინანსური აღრიცხვის

საერთაშორისო სტანდარტების (ფასს-ის) შესაბამისად. „ემიტენტის“ მონაცემები შედარებულია დაახლოებით იგივე სიმძლავრის ჰესებთან.

ცხრილი 9: კონკურენტული პოზიცია

კომპანია:	შპს ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია	შპს ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯია	შპს ავსტრიან ჯორჯიან დეველოპმენტი	შპს ენერგია	შპს ბახვი ჰაიდრო პაუერ
წელი:	2024	2023	2023	2023	2023
ჯამური სიმძლავრე, მგვტ/სთ მოგება-ზარალი (ათასი ლარი)	15.25	15.25	15.90	24.00	10.00
შემოსავალი	10,994	11,694	11,185	12,432	7,855
EBITDA	7,122	7,905	8,997	8,179	5,408
EBITDA მარჟა	65%	68%	80%	66%	69%
EBIT	5,389	6,205	6,899	7,089	4,500
EBIT მარჟა	49%	53%	62%	57%	57%
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება (ათასი ლარი)					
მიმდინარე აქტივები	1,780	2,808	5,118	2,211	5,510
გრძელვადიანი აქტივები	59,427	60,660	59,072	139,227	21,222
მიმდინარე ვალდებულებები	30,004	2,311	3,281	77,273	1,320
გრძელვადიანი ვალდებულებები	28,282	55,246	47,705	0	8,740
ფულადი ნაკადების ანგარიშგება (ათასი ლარი)					
CFO	3,355	1,755	7,390	969	5,301
CFI	(506)	(259)	(396)	5,998	(301)
CCF	(2,890)	(1,065)	(6,909)	(6,611)	(1,677)
კოეფიციენტები					
სასესხო დავალიანება/კაპიტალი	3.2	2.8	3.8	1.2	0.6
სასესხო დავალიანება/EBITDA	6.6	5.9	5.6	9.1	1.7
წმინდა ვალი/EBITDA	6.5	5.9	5.2	8.9	0.9
მიმდინარე კოეფიციენტი	6%*	126%	156%	3%	417%
ICR	1.1	1.2	1.4	1.0	4.2

წყარო: SARAS „reportal“ (<https://reportal.ge/>)

*არსებული ობლიგაციების რეფინანსირების შედეგად (ISIN: GE2700604459), ემიტენტის ლიკვიდურობის კოეფიციენტები მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება, კერძოდ, მიმდინარე ვალდებულებებზე კლასიფიცირებული 10 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობის „გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდების“ (2024 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, 28,068 ათასი ლარი) რეფინანსირების შედეგად გახდება გრძელვადიანი და მიმდინარე კოეფიციენტი გაიზრდება 112.3%-მდე.

ძირითადი კოეფიციენტები (არასუბორდინირებული) 2024 და 2023 წლებისთვის:

- **Debt to equity: 20.0x / 9.7x**
- **Debt to EBITDA: 8.2x / 7.3x**
- **Net debt to EBITDA: 8.2x / 7.2x**

შენიშვნა: ძირითადი მაჩვენებლების გამოსათვლელად გამოყენებული მეთოდოლოგია და განმარტებები შეესაბამება მიდგომებს, რომლებიც გამოყენებულია წინამდებარე პროსპექტის ქვეთავში „ძირითადი ფინანსური კოეფიციენტები“, „პროსპექტის ზოგადი მიმოხილვის“ თავში.

მარკეტინგული პროგრამა

ემიტენტისთვის მარკეტინგული პროგრამა რელევანტური არ არის.

ინვესტიციები

შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიამ“ საშუალო ჰესების კასკადის (3 ჰიდროელექტროსადგური) პროექტის მიმდინარეობისას ითანამშრომლა არაერთ საერთაშორისო და ადგილობრივი ბაზრის ლიდერ კომპანიასთან, რათა მაქსიმალურად სწრაფად და ხარისხიანად მომხდარიყო ჰესების მშენებლობა.

სამივე ჰესის მშენებლობისას საერთაშორისო კომპანია „Vaptech“-თან გაფორმებული კონტრაქტის ფარგლებში, მოწოდებული იქნა ევროპული ელექტრო-მექანიკური მოწყობილობები, რომლებიც მოიცავს ტურბინას, გენერატორს, დახურულ ქვესადგურს, სატრანსფორმატორო და მართვის ფარს. აღნიშნული მოწყობილობებისათვის კომპანიამ უკვე გასწია 11,568,964 ლარის კაპიტალური დანახარჯები.

რკინა-ბეტონის სამუშაოებისათვის საშუალო ჰესი 1-სა და საშუალო ჰესი 2-ის მშენებლობისას კომპანიამ მოახდინა 5,495,655 და 2,908,295 ლარის ინვესტირება. აღნიშნული ორი ჰესის მშენებლობა აწარმოა „შპს მეტტამ“, ხოლო მესამე კასკადის მშენებლობა „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიამ“ საკუთარი სახსრებით, კონტრაქტორის გარეშე აწარმოა. პროექტის საწყის ეტაპზე, საშუალო ჰესი 2-ის სამშენებლო სამუშაოების ნაწილი ასევე შეასრულა „სს საქენერგორემონტმა“ და აღნიშნულმა ინვესტიციამ დაახლოებით 9 მლნ ლარი შეადგინა.

ელექტროგადამცემი ინფრასტრუქტურის მშენებლობისათვის, რაც მოიცავდა სამივე ჰესის ერთმანეთთან დაკავშირებასა და ენერგო-პროს ქვესადგურებს შორის კავშირის რეაბილიტაციას, კომპანიამ დაიქირავა „სს ელექტროქსელმშენი“ და აღნიშნული კაპიტალური დანახარჯებისათვის 5,407,366 ლარის ინვესტირება მოახდინა.

საშუალო ჰესის სამივე ჰესის სადაწნო მილსადენის მომწოდებლად კომპანიამ ხელშეკრულება გააფორმა საერთაშორისო კომპანიასთან, აღნიშნულ მილსადენში გაწეულმა ინვესტიციამ 4 მლნ ლარამდე შეადგინა.

საშუალო ჰესი 1-ის სათადარიგო ძალოვანი ტრანსფორმატორისა და სამივე ჰესის ხიდურა ამწის მოწოდება და მონტაჟი მოხდა უცხოური კომპანიების მიერ. აღნიშნულმა ინვესტიციამ 450 000 ლარამდე შეადგინა.

კომპანიამ ჰესის შენობების გარე ფასადის სენდვიჩ-პანელების მიწოდებასა და მონტაჟში მოახდინა 700 000 ლარზე მეტის ინვესტირება, სამანქანო შენობის და სათავე ნაგებობის საექსპლუატაციო ფარებისათვის გაწეულმა დანახარჯებმა კი 650 000 ლარამდე შეადგინა.

საპროექტო სამუშაოებისა და შიდა არქიტექტურული ნაწილისათვის (EMP) კომპანიამ 2 მლნ ლარის კაპიტალური დანახარჯები გასწია.

ამ დროისთვის, ჯამში ჰესებზე გაწეული კაპიტალური დანახარჯები შემდეგნაირია:

- საშუალო ჰესი - 4.2 მილიონი აშშ დოლარი
- საშუალო ჰესი 1 – 10.1 მილიონი აშშ დოლარი

- საშუალა ჰესი 2 – 6.9 მილიონი აშშ დოლარი

სამივე ჰიდროელექტროსადგურზე დასრულებულია კაპიტალური სამუშაოები და არ მოითხოვს დამატებით მატერიალურ ინვესტიციებს. ამას გარდა, ინდუსტრიის სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ჰიდროელექტროსადგურებს დასჭირდეს პერიოდული მოვლა/განახლების კაპიტალური პროგრამის დაფინანსება, რათა თავიდან იქნას არიდებული ეფექტურობის რისკის შემცირება და მოხდეს კასკადის სტაბილური, შეუფერხებელი ფუნქციონირება.

2024 წელს კომპანიამ 791,327 ლარის ინვესტირება მოახდინა, საიდანაც კოტეჯის მიზნობრიობით გაწეული ინვესტიცია, რომელიც საშუალა ჰესებს უკავშირდება 298,030 ლარს შეადგენს, სატრანსპორტო საშუალებების შეძენა - 86,215 ლარს ხოლო სურები ჰესზე გაწეული ინვესტიცია 407,082 ლარს.

კომპანიამ 2024-2025 წლებში სურები ჰესზე გასწია გეოლოგიური კვლევის ხარჯი, სკოპინგის, გზმ-ს მომზადების ხარჯი, საპროექტო ტერიტორიაზე მერქნული რესურსების აღრიცხვის, შესაბამისი დოკუმენტაციის მომზადების ხარჯი და ტოპოგრაფიის ხარჯი. დამატებით, მომზადდა სურები ჰესის დეტალური პროექტი. აღსანიშნავია, რომ სურები ჰესი წარმოადგენს ჰიდროელექტროსადგურის პოტენციურ პროექტს, რომელიც მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, მდინარე სუფსაზე. 2024 წლის მარტში, კომპანიამ საქართველოს მთავრობასთან გააფორმა ხელშეკრულება ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების (თედ) მომზადებისა და შემდგომში მშენებლობისა და ფლობის შესახებ.

დეტალური ინფორმაცია კომპანიის ინვესტიციების შესახებ იხილეთ ქვემოთ მოცემულ ცხრილში:

ცხრილი: ინვესტიციები 2025 წელს

(ათასი ლარი)	2025
სურები ჰესის პროექტი	1,826,875
სულ	1,826,875

ცხრილი: ინვესტიციები 2024 წელს

(ათასი ლარი)	2024
გურიაში კოტეჯის აშენება	298,030
სატრანსპორტო საშუალებების შეძენა	86,215
სურები ჰესზე დახარჯული თანხა	407,082
სულ	791,327

ცხრილი: ინვესტიციები 2023 წელს

(ათასი ლარი)	2023
--------------	-------------

საშუალო ჰესზე გაწეული კაპიტალური დანახარჯი	267,654
თვითმცლელი	34,389
სულ	301,943

სამომავლოდ დაგეგმილი ინვესტიციები

2026 წლის განმავლობაში კომპანია გეგმავს, რომ სურები ჰესი გამოყოს შპს „ენერჯი დეველოპმენტ ჯორჯიასგან“ და, შესაბამისად, მასზე სამომავლოდ ინვესტიციები დაგეგმილი არ არის.

ამასთან, ამ ეტაპზე, „კომპანია“ არ განიხილავს არსებითი კაპიტალდაბანდებების განხორციელებას და არ აქვს დაგეგმილი მნიშვნელოვანი საინვესტიციო პროექტები.

დაზღვევა

ინდუსტრიის საერთაშორისო თუ ადგილობრივი საუკეთესო პრაქტიკის გათვალისწინებით, „კომპანია“ ინარჩუნებს ყოველსომომცველ სადაზღვევო დაფარვას საკუთარი ბიზნესის, ქონების, ვალდებულებებისა და თანამშრომლების ჯანმრთელობის/უსაფრთხოების მიმართ. დაზღვევა პოტენციური რისკის დაზღვევისთვის ვრცელდება ისეთ კრიტიკულ არეალებზე, რომლებსაც უდიდესი მნიშვნელობა გააჩნია ბიზნესის ოპერირებისთვის. შესაბამისად, სადაზღვევო პაკეტი მოიცავს, მაგრამ არ შემოიფარგლება შემდეგი რისკების დაზღვევით: ქონების სრული, მანქანადანა-დგარების დაზიანება/შეფერხების, სტიქიურ მოვლენებთან დაკავშირებული რისკები, ბიზნესის უწყვეტობის და მოგების დაკარგვის, და მესამე პირისადმი პასუხისმგებლობის.